

Naročnina mesečno 15 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate.

Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

SCOVENE

Abbonamenti: Mese 15 Lire, Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti 10.349 per le inserzioni.

Filiale: Novo mesto.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Izjava vsak dan s jutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001—4005.

Il Bollettino No 636

Ricognizioni di elementi motocorazzati italiani e tedeschi

Tobruch e Malta bombardati

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica:

Sul fronte Cirenaico ricognizioni a largo raggio di elementi motocorazzati italiani e tedeschi.

L'attività dell'aviazione contrastata dal maltempo ha avuto per obiettivo le attrezzature portuali di Tobruch e gli aerodromi di Malta, che sono stati a più riprese efficacemente battuti.

Rinnovate incursioni nemiche su Tripoli e Bengasi hanno causato danni non gravi, a Bengasi, dove alcune case arabe risultano colpite, si lontanano otto morti e sette feriti fra la popolazione mussulmana.

Un nostro sommergibile non è rientrato alla base.

Un velivolo avversario ha tentato nelle prime ore di stamane di sorvolare Messina. Colpito dal preciso tiro della difesa contraerea l'apparecchio del tipo «Wellington» è stato costretto a ammarare nei pressi di Capo Peloro; i sei canadesi componenti l'equipaggio sono stati catturati illesi.

Vojno poročilo št. 636

Ogledniško delovanje italijanskih in nemških oddelkov

Tobruk in Malta bombardirana

Glavni Štan italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

Na cirenaïski fronti so izvedli italijanski in nemški motorizirani oddelki obsežne ogleda.

Letalstvo, ki ga je oviralo slabo vreme, je obstreljevalo pristaniške naprave v Tobruku in letališča na Malti, ki so bila večkrat izdatno napadena.

Ponovni sovražni poleti nad Tripoli in Bengazi niso povzročili težke škode; v Bengaziju, kjer je bilo zadetih nekaj arab-skih hiš, je med muslimanskim prebivalstvom osem mrtvih in šest ranjenih.

Ena naša podmornica se ni vrnila v oporišče.

Neko sovražno letalo je skušalo v današnjih zgodnjih jutranjih urah preleteti Messina. Profiletalska obramba je zadela letalo vrste «Wellington», ki se je moralo spustiti blizu rtiča Peloro; šest nepoškodovanih kanadskih članov posadke je bilo ujetih.

Značilen govor poslanika Litvinova

Litvinov priznava kritičen položaj in zelo veliko zaskrbljenost Moskve za bodočnost

Rim, 27. februarja. AS. Prvi govor sovjetskega poslanika v Washingtonu Litvinova, ki ga je imel po svojem prihodu v Ameriko, je zelo značilen, ker vsebuje jasno zahtevo, naj Amerikanci in Angleži dajo Sovjetski Rusiji vso možno pomoč, če nečajo, da bi v bodoči bitki njihov ruski zaveznik propadel. Dopisnik agencije Stefani pravi: »Litvinov je izjavil, da bo pomladansko vojno dejanje v Rusiji sila važno in mi hočemo vso možno pomoč. Med drugim morajo nastopiti vse zavezniske sile in nobena armada, mornarica ali letalstvo ne sme ostati brez dela.« Očividno je, da je s tem Litvinov namignil na velike angleške in ameriške poraze v Atlantskem in Sredozemskem morju ter v vzhodni Aziji, kjer so njihove pomorske, letalske in suhozemske sile ostale tako rekoč nezaposlene, ker niso iskale boja in so prepustile Sovjetski Rusiji sami težko nalogo upirati se silam Osi. »Brez koristi je,« je dejal Litvinov, »imeti dobro pripravljene velike armade kje na zahodu, če ne stopijo v boj, ko se na vzhodu bije velika odločilna bitka. Ko bo ta bitka končana, bo mogoče prepoznati za nastop angleške zahodne armade.« Te besede pomenijo, da bo Rusija nadaljevala z vojno, toda zavezniki ji morajo poslati izdatno pomoč, češer sicer niso storili in da stopijo neposredno v boj z Osi na zahodu in z Japonsko na vzhodu ter se pridružijo sovjetski armadi v velikanskem in utrujačem boju, v katerega je zapletena. Če ta dva pogoja ne bosta izpolnjena, bodo sovjetske armade premagane in odgovornost za to bo padla samo na angleške ter ameriške zaveznike, ki bi se rajši bili do zadnjega

Japonci v predmestjih Rangoona

Ameriška letalonosilka »Yorktown« potopljena — Pri Baliju so Japonci potopili štiri sovražne rušilce

Šanghaj, 27. febr. AS. Radio Saigon poroča, da so japonske čete že vkorakale v pristanišče Rangoona. Zveze z Rangoonom so pretrgane.

Stockholm, 27. febr. AS. Londonski dopisnik lista »Allehand« potrjuje, da so Angleži zažgali mesto Rangoon, ki je v morju plamenov. Japonci že stoje pred mestnimi vrati.

Stockholm, 27. febr. AS. »Manchester Guardian« piše, da so Angleži s padcem Rangoona izgubili prvi del bitke za Birmanijo. Kar se tiče posledic tega dogodka, Anglija ve, da je Rangoon v japonskih rokah točka, s katere bodo ogražali angleško varnost v Indiji.

Tokio, 27. febr. AS. Japonski cesarski stan je izdal natančno poročilo o pomorski bitki, ki se je odigrala blizu otoka Bali. Tam so Japonci potopili dva ameriška in dva nizozemska rušilca ter težko poškodovali dve križarki in en rušilec. Poročilo dodaja, da so japonska pomorska letala, ki delujejo v morju ob otoku Javi, zažgala eno 3000-tonsko nizozemsko ladjo in še neko drugo 3000-tonsko trgovsko ladjo.

Tokio, 27. februarja. AS. Uradno poročajo, da je bilo pri letalskih napadih na letališče Mingaladon v Birmaniji v zračnih bojih in na zemlji uničenih 34 sovražnih letal. Samo tri japonska letala pogrešajo. Glavni stan poroča tudi, da je japonsko letalstvo pri operacijah v Novi Gvineji ter v Nizozemski Indiji sestrstilo oziroma uničilo na zemlji med 18. in 25. februarjem 99 letal.

Tokio, 27. februarja. AS. V pomorski bitki, ki se je odigrala 21. februarja severovzhodno od Nove Gvineje, so japonski piloti smrti potopili ameriško letalonosilko »Yorktown«. Iz Tokia poročajo, da so med to bitko smrtno potopljena letala večkrat strmoglavila napadla letalonosilko. Piloti so junaško žrtvovali svoje življenje s svojimi torpedi, ki so jih raznesli istočasno, ko so eksplodirali na sovražni ladji. Ta taktika človeških torpedov bo eno najuspešnejših vrst orožja v japonskih rokah v bitkah proti velikim sovražnim ladjam. Letalonosilka »Yorktown« je imela 19.000 ton ter je razvijala hitrost 34 vozlov. Službo je nastopila leta 1937 in je imela osem 127 mm protiletalskih topov, 17 težkih streljnic in 16 lahkih streljnic. Na krov je lahko sprejela 80 letal in je imela 2090 mož posadke.

Tokio, 27. febr. AS. S predvčerajšnjim letalskim napadom na severni del otoka Java, pri katerem je bilo uničenih novih 37 nasprotnikovih letal, so prišle obrambne sile holandske Indije v takšen položaj, da se ne morejo več braniti in da si je japonsko letalstvo tudi nad Javo priborilo premoč v zraku. Predvčerajšnji napad so izvršila japonska bombniška in lovska letala, ki so po načrtu obmetavala z bombami letališča na zahodnem delu otoka. Najhujši napad je veljal letališču Kalidiatik.

V Turčiji se nadaljujejo preiskave

Angleži in Amerikanci zapuščajo Turčijo

Ankara, 27. februarja. AS. Preiskave zaradi atentata proti nemškemu poslaniku von Papenu se nadaljujejo. Čeprav se ni nobenega poročila o uspehih te preiskave, se je vendar izvedelo, da je bilo mnogo oseb zaprtih. Na turški strani so tudi pomnožili stražo zlasti na sirske meje, kjer so še edine normalne zveze z Angleži. Zadnje dni so mnogi Angleži in Amerikanci zapustili Turčijo preko južne meje. Carigradska policija je doslej zaprla pet Angležev, med njimi tudi časnikarja Goddeja. V zvezi s protinemškimi letaki je turška policija ugotovila to, da letaki, ki obrekujejo Hitlerja

Rusa. Dopisnik Stefanija dodaja, da vsakdo lahko sam vidi, kako bodo mogli zavezniki pospešiti pomoč Sovjetski Rusiji pri tolikšnih težavah v vojni proizvodnji in še večjih ovirah pri pošiljanju orožja v Sovjetsko Rusijo. Litvinov oklic nazadnje izdaja kritičen položaj Sovjetske Rusije in zelo veliko zaskrbljenost Moskve za bodočnost, ki bo naletela gotovo na najtoplejši besedni odmev in na lepa zagotovila, toda obljube ne bodo izpolnjene zaradi dejstev, zaradi katerih tudi doslej niso bile izpolnjene.

Angleški imperij je že dobil smrtni udarec

Rim, 27. febr. AS. Vojaški dogodki v Vzhodni Aziji so zadali angleškim financam trde udarce. Finančni »otrudnik lista »Stampa« piše, da so imela Londona na Kitajskem, na Malajskem polotoku, v Indokini, Indiji in Avstraliji velikanska ter predstavljajo znatni del njegovega bogastva in rent. Angleški kapital na Kitajskem in na Malajskem polotoku znaša okoli dve milijardi dolarjev. Ta kapital se ne bo več vrnil. Leta 1941. je Malajska izvozila za milijardo dolarjev surovin in 40% je slo v USA. Plačilna bilanca v Washingtonu bo imela občutne posledice. Leta 1942. bo morala angleška vlada rešiti čast svojih obveznosti v tujini tako, da bo izročila Newyorku mnogo svojih južnoafrikan-skih obveznic. Združene države so pretrpele velike izgube na Filipinih in na Kitajskem. Toda ameriški

Japonska letala so v nizkem poletu obstreljevala letališče in uničila 24 letal na tleh, potem skladisce streliva in bencina. Letočasno so se japonski lovci epopadli z dvema Hurricanom in enega zbil. Uro kasneje je isti japonski oddelek ponovil napad in uničil deset nasprotnikovih letal na tleh,

Uspešen nastop nemških in romunskih sil pri Sebastopolu in Kerču

Nemško vojno poročilo

Hitlerjev glavni stan, 27. febr. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Na Krimu so nemški in romunski oddelki odbili sovražne napade na bojišču pred Sebastopolom ter na polotoku Kerču z velikimi izgubami za sovražnika.

Tudi na drugih bojiščih na vzhodu so izpodletel številni sovjetski napadi ob odporni sili naših, od letalstva močno podprtih čet.

in Nemčijo, niso biti tiskani v Turčiji, ampak pritihotapljeni iz inozemstva. Vlada je naročila svojim organom, naj vsak poskus vznemirjanja javnega reda brezobzirno zatro.

Novi turški poslanik v Kairu

Carigrad, 27. febr. AS. Dosedanji tajnik zunanega ministrstva Numa Tahir je bil imenovan za turškega poslanika v Kairu.

Szombathely se je že vrnil v Budimpešto

Sofija, 27. febr. AS. Poveljnik madžarskega generalnega štaba general Szombathely se je po tridnevnem obisku v Sofiji vrnil v Budimpešto. Na postaji, kamor so ga pospremili visoki bolgarski zastopniki in zastopniki držav trojne zveze, je izjavil časnikarjem, da je vesel in zadovoljen s svojim obiskom v Bolgariji, ki je rodil zadovoljive uspehe.

Švedski poslanik zapustil London

Stockholm, 27. februarja. AS. Švedski zunanji minister je izjavil, da je švedski poslanik v Londonu Prytz zapustil angleško prestolnico in se nahaja v Stockholmu, kjer bo ostal nedoločen čas iz zdravstvenih razlogov.

finančni in gospodarski viri niso naloženi v oddaljenih kolonijah, marveč v Ameriki. Washington je odvisen od Londona samo v pogledu kavčuka, nad katerim so imeli monopol angleški finančniki. Sedaj je dobila ta monopol Japonska. Avstralija je izgubila popolno zaupanje v Anglijo, Kanada noče več pošiljati čet preko morja, Gangkajsek pa si že upa javno zahtevati neodvisnost Indije. Angleški imperij, vsaj takšen, kakršen je bil pred vojno, je že dobil smrtni udarec. Anglija začneja obuboževati, njeni kapitali so usahnili in izgubila je vire svojega bogastva. Churchill je še ostal na oblasti. Toda sindikalist Bevin in filokomunist Stafford Cripps sta že prisilila k odstopu Churchillovo desno roko, lorda Beaverbrooka.

medtem pa je prišlo do spopada med lovci in 6 Hurricani. En nasprotni lovec je bil zbit.

Tokio, 27. febr. AS. Podadmiral Tojoki Banani, ki je znan mornariški strokovnjak, je izjavil v razgovoru z dopisnikom agencije Domei da ni bilo samo severoameriško ljudstvo, temveč tudi japonska javnost presenečena sprico napada japonske podmornice na kalifornijsko obalo. Podadmiral pa je zraven potrdil, da to dejstvo ne sme nikogar zapeljati v napačna tolmačenja, kajti tudi Amerikanci imajo podmornice za dolge vožnje in z njimi ne pričakovano lahko napadejo japonsko obalo. Opozoril je, da so ameriški mornariški krogi veliko govorili o svojih podmornicah, ki se sposobne vo-ziti nepretrgoma po 20.000 milj in da takšne podmornice lahko naredijo pot od San Francisca do Japonskega morja in nazaj. Zaradi tega naj Japonsko ljudstvo pričakuje, da se tudi v tem pogledu so-ovražnik lahko pokaže in da napade japonsko obalo.

Bangkok, 27. febr. AS. Iz Batavije poročajo, da je govornik holandskih vojnih sil izjavil, da potrebuje holandska Indija nužno pomoč od zaveznikov, ker je položaj silno težak. Poudaril je tudi, da je Java popolnoma obkrožena in da so holandske sile prešibke, da bi mogle odbiti japonski napad.

Japonci o angleških namenih z Indijo

Tokio, 27. febr. AS. Uradni japonski govornik Hori je tolmačil Crippsovo obljubo v spodnji zbor-nici, da bo Indija kmalu dobila neodvisnost rekoč, da Indija dobro ve, koliko podobnih obljub je Anglija že dala številnim drugim narodom, pa ni nikdar držala besede.

V Severni Afriki živahno delovanje nemških in italijanskih ogledniških sil na bojišču v Cirenaïki. Kljub slabemu vremenu so bile bombardirane pristaniške naprave v Tobruku, angleške motorizirane kolone pa so bile napadene z bombami in strojnimi ognjem.

Nadaljnji letalski napadi so bili usmerjeni na angleška letališča na Malti.

Sovražnik je v pretekli noči napadel nekaj krajev ob nemški severni obali. Dva angleška bombnika sta bila sestreljena.

Berlin, 27. febr. AS. Berlinski tisk piše o velikih izgubah, ki so jih prizadele nemške podmornice angleškemu trgovskemu brodogovju v Atlantskem morju. »Deutsche Allgemeine Zeitung« pravi, da je lord admiraltete Alexander v včerajšnji izjavi nasprotno z doedanjem Churchillovo taktiko priznal, da znaša izguba angleških trgovskih ladij nad 15 in pol milijona ton. »Völk. Beobachter« piše, da je to polovica vsega brodogovja, s katerim sta leta 1939. razpolagali Anglija in Amerika skupaj.

Prvi alarm v Washingtonu

Rim, 27. februarja. AS. »Associated Press« poroča, da je imela včeraj ob 1.31 prestolnica Združenih držav Washington prvi letalski alarm, ki je trajal 15 minut. Tudi Hampton Road (Virginija) je imel letalski alarm.

Neznana letala nad Los Angelesom

Stockholm, 27. februarja. AS. Newyorški dopisnik »Stockholms Tidning« poroča, da je včeraj letelo 15 letal neznane narodnosti nad Los Angelesom ne da bi metala bombe. Topništvo je streljalo, ne da bi kako letalo zadelo.

Cripps o vojnih težavah v Angliji

Rim, 27. febr. AS. Včeraj je imel v poslanski zbornici Stafford Cripps govor, v katerem je rekel, da je položaj Anglije zelo težak, nato pa je ostro nastopil proti ljudem, ki še vedno samoljubno skrbijo le za svoje koristi na način, ki ni v skladu s trpljenjem celega naroda, ki mora težko prenašati sedanje težave. Izjavil je, da vlada ne bo več dolgo prenašala takih zlorab od skupine egoistov, ki kljub sedanjim težavam uživajo, da lahko po stari navadi udobno žive in mislijo.

Rim, 27. februarja. AS. Ob zaključku razpravljanja v spodnji hiši o vojnem položaju je govoril tudi Hore Belisha. Naglasil je, da bo morala Anglija odpraviti svoje slabosti, ker je izgubila že velik del imperija in orožja. Naša kolonialna uprava se ni zmenila za pravo so-delovalanje. Ljudstva v Malaji in na Filipinih niso dala pravega odpora. Zato je potrebno paziti, da se to ne bo ponovilo v Indiji. Naša vojska ni imela orožja in potrebnega varstva. Vlada je poslala oskrbo na naraščajoča bojišča. Vprašanju izdelave orožja bo treba posve-titi večjo pozornost. Pošiljati ga bo treba le-tja, kjer je v resnici najbolj potrebno.

Novi predsednik v Čileju

Santiago de Chile, 27. febr. AS. Izvoljeni pred-sednik Juan Antonio Rios bo prevzel oblast dne 23. marca.

Sofija, 27. febr. AS. Iz Sofije poročajo, da so bili na zahtevo angleških oblasti številni bolgarski državljani v Iranu internirani v koncentracijskih taboriščih, kjer žive pod najslabšimi pogoji.

Uradni razglasi

Prepoved uporabe železobetona in železa pri stavbnih delih

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na podlagi člena 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX št. 201 in smatrajoč za potrebno poskrbeti, da se zmanjša poraba železobetona in železa pri gradnji javnih in zasebnih del, odreja:

Člen 1. Prepoveduje se uporaba železobetona pri gradnji javnih in zasebnih del, včevši že pri- celta.

Prepoved se ne nanaša na uporabo cementa pri gradnji opečnih stropov.

Izjeme od prepovedi iz prvega odstavka more dovoliti Visoki komisar, če gre za dela, ki se do- končujejo oziroma so potrebne za javne koristi ali v avtarične namene.

Člen 2. Pri gradnji poslopij je prepovedana uporaba železa za okna in vrata, omrežja, ograje, predale (stelaže) in za stranska dela vohče, iz- vzeta pa so trgovinska okna ter okna in vrata bolnišnice.

Člen 3. Določbe prednjih členov se ne upo- rabljajo za dela, ki spadajo v pristojnost vojnega, letalskega in prometnega ministrstva.

Člen 4. Za ugotavljanje kršitev te naredbe so poleg uradnikov in organov javne varnosti pokli- cani tudi tehnični organi Visokega komisariata, ki smejo odrediti takojšnje ustavitve del in zaseči uporabljenega gradivo.

Člen 5. Kršitelji določb te naredbe se kaznu- jejo upravno po postopku, določenem v naredbi z dne 26. januarja 1942-XX št. 8, z zaporom do dveh mesecev ali v denarju do 5000 lir. Odredi se za- plomba zaseženega gradiva.

Člen 6. Ta naredba, ki razveljavlja vse na- sprotnice ali z njo nezdružljive določbe, stopi v veljavo z dnem objave v Službenem listu za Ljub- ljansko pokrajino.

Ljubljana, dne 23. februarja 1942-XX.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino:
Emilio Grazioli.

Dopolnila k naredbi o kožah

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino glede na svojo naredbo z dne 11. septembra 1941-XX št. 102 s predpisi o zbiranju, razdeljeva- nju in predelavi kože, odreja:

Člen 1. Svinje, ki tehtajo pri zakolu več ko 60 kg žive teže, se morajo odreti in se morajo dobljene kože izročiti trgovcem iz člena 1. na- redbe z dne 11. septembra 1941-XIX št. 102.

Če se zakoljejo svinje pod 60 kg žive teže, za katere ni predpisano odiranje, pa se vendar ode- rejo, se morajo tudi njih kože izročiti.

Vse druge določbe naredbe, omenjene v pr- vem odstavku, ostanejo nespremenjene.

Člen 2. Ta naredba stopi v veljavo z dnem objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino. Ljubljana, dne 21. februarja 1942-XX.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino:
Emilio Grazioli.

Novi cenik za premog

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na podlagi svoje naredbe z dne 9. maja 1941-XIX, št. 17, določa naslednje maksimalne cene za pre- mog:

A. Uvoženi premog:

Premog Trbovlje: Cena za rudniško upravo v Ljubljani franko vagon obmejna postaja Laze brez javnih dajatev: kosovce 229, kokovec 212, oreho- vec 179, grahovec 162, zdrob 137 lir tona.

Prodajna cena na drobno za trgovce v Ljub- ljani franko skladišče vključno vse javne dajatve: kosovce 31,40, kokovec 29,45, orehovec 27,55, gra- hovec 23,60, zdrob 20,70 lir stot.

B. Domači premog:

(Cena za proizvodnjo v lirah in tonah; v oklepajih cena na drobno v lirah in stotih).

Premog Belakrajina: kosovce 138 (21,70), koc- kovce 128 (20,50), orehovec 116 (19,10), zdrob 96 (16,65), prah 62 (11,60).

Premog Kočevje: kosovce 133 (19,90), kokco- vec 120 (18,40), orehovec 108 (17,60), zdrob 94 (15,90), prah 68 (12,80).

Premog St. Janž: kosovce 144 (23,30), kokco- vec 135 (22,20), orehovec 120 (20,45), grahovec 105 (18,65), zdrob 95 (17,45), prah 60 (13,25).

Premog Otočec: kosovce 124 (25,70), kokovce 115 (24,70), orehovec 100 (22,90), zdrob 90 (21,70), prah 60 (18,10).

Premog Gorenja vas-Brezovica: kosovce 110 (17,50), kokovce 100 (16,30), orehovec 90 (15,10), zdrob 80 (13,90), prah 60 (11,50).

Opomba: Maksimalne cene določajo v obvezni obliki mejo, pod katero se morajo stvarno gibati

Seje ministrskega odbora za prehrano in cene

Sprejetih je bilo spet več važnih sklepov za boljše ureditev prehrane

Rim, 27. febr. AS. Pod predsedništvom Duceja je zasedal v Beneški palači dne 25. februarja od 17 do 20. ter včeraj, dne 26. februarja od 17 do 18.30 ministrski odbor za prehrano in nadzorstvo nad cenami. Navzoči so bili: tajnik fašistične stranke, ministri za finance, kmetijstvo, promet, korporacije, za izmenjavo in valute, tajnika v no- tranjem in vojnem ministrstvu, tajnika Pascolato in Amicucci, načelnik nadzornišva za varstvo nad prihranki in izdajanje posojil, predsednik faši- stovske zveze delodajalcev in kmetijskih delavcev ter trgovskih uslužbenecv, predsednik Zveze ind- strijskih delavcev, ravnatelj Zveze industrijev, nadzornik PNF Fabrizi in predsednik Družbe za sodelovanje, tajnik odbora, nar. sv. Augusto Ven- turi.

Minister za kmetijstvo in gozdove je podal izpreno

poročilo o vprašanju prehrane.

Navajal je nekatere važnejše podatke iz poročila o položaju prehrane na posameznih odsekih ter o tem, koliko raznih živil, ki so temeljne važnosti za ljudsko prehrano v Italiji, je na razpolago. — Odbor je sklenil, da se zaradi tega, da se prepre- čijo razna izkoriščanja zlasti po večjih mestih, ži- vilske nakaznice, ki so bile odvzete, ne bodo več podeljevale ves čas, dokler veljajo.

Oprostitve laks na meso in druge olaj- šave.

Odbor je proučil neposredno položaj in je po volji Duceja sklenil, da se cene ustale oz. znižajo, kjer kolj je to le mogoče, ter je v zvezi s tem sprejel dva predloga. Prvega je predložil finančni minister in določa, da se odpravi za ves čas, dok- ler bo trajala vojna, splošna taksa na goveje, svinjsko, ovčje in kozje meso. Odbor je dovolil kmetijskemu ministru, da sme določiti na trgu in v nadrobni prodaji nove cene, ki začno veljati 9. marca.

Z nekim drugim odlokom so določene nadalj- nje znižane tarife za prevoz po državnih in po- stranskih železnicah ter tramvajskih vozovih izven

Rima, da bi bila živila čim cenejša in da bi bila preskrba z njimi čim bolj zagotovljena. To znižan- je tarif, ki je bilo sklenjeno že 31. januarja za 10% za vino in mošt ter za 25% za druga živila, so bila še občutnejša na sedanji seji. Tarife so se znižale za 20 do 25% in bodo začele veljati s 1. marcem 1942. Ukrep se ne nanaša na blago, ki je bilo namenjeno za izvoz in na tisto, ki se pre- važa preko Italije drugam.

Dajanje novih hiš v najem.

Potem je odbor razpravljal o vprašanju novih hiš in njihove oddaje v najem. Na pred- log ministra za korporacije je odbor sklenil iz- dati ukrep, čigar glavne misli so naslednje: Po- sebne krajevne komisije bodo pregledale vse takšne novozgrajene hiše in ugotovile, če so tudi v zdravstvenem oziru primerne za stano- vanja. Določile bodo tudi primerne cene, ki jih bodo plačevali najemniki, toda te cene ne bo- do smele biti višje kot so bile tiste, ki so ve- ljale za najemnike v začetku leta 1940. Za tiste, ki so bili poklicani pod orožje, pa velja, da jim nihče ne sme odpovedati stanovanja, če so zdaj v vojski, iziemo pa tvorijo le tisti, ki na- jemnine nočejo plačevati. V primeru, če naj- modajalec dokaže, da potrebuje stanovanje za koga od svojih sorodnikov, sme odsvoliti do- sedanega najemnika. Ta določba pa se ne sme izvajati nad tistimi, ki so si kupili opravo po 29. marcu 1941.

Ministrski odbor je nato razpravljaj o ce- nah kemičnih izdelkov. Odobril je za te vrste stvari cenik, ki ga je predložilo ministrstvo za korporacije. Obenem je bilo določeno tudi vse potrebno, da bi bilo nadzorstvo nad cenami vseh kemičnih izdelkov čim temeljitejše.

Poročali so končno o raznih stvareh tudi tajnik fašistične stranke, ministri Pareschi, Ric- ci, Riccardi, Host Venturi, Di Revel, tajnika Buffarini in Amicucci, nar. sv. Molfini Molfino, Frattari, Paladino in prof. Balella.

Prihodnja seja ministrskega odbora bo v Beneški palači 12. marca.

Gospodarstvo

Olje, sir, zelenjava in krompir se bodo pocenili

Rim, 27. febr. AS. V zvezi z ukrepom, s ka- terim so bile odpravljene takse na nekatera važ- nejša živila (olivno olje, sir, suha zelenjava in pa krompir), je minister za kmetijstvo dal brzojavna navodila pokrajinskim Prehranjevalnim uradom gle- de znižanja cen omenjenih živil. Te olajšave začno veljati pri izmenjavi med pridelovalci, industriji in trgovci takoj, dočim bodo nove cene pri pro- daji na drobno uveljavljene s 1. marcem 1942.

Ljubljanski velesejem. Z ozirom na določila v ostali Kraljevini je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino odredil, da letošnjega velesej- na ne bo.

Začasna ustavitev klanja svinj v Kraljevini. Kmetijsko ministrstvo je odredilo začasno ustavi- tev klanja prašičev za domačo porabo in sicer od 2. marca do 1. oktobra.

Iz trgovskega registra. Vpisana je bila tvrd- ka Stamatits Spiridon, žaga in trgovina z lesom, Bistrica pri Mokronogu. — Vpisane so bile na- dalje naslednje izpremembe: Pri tvrdki »Alkos«, Adolf Lorant in Ko., Ljubljana je vpisana javna družbenica Šenk Vlasta, pri tvrdki Josip Kunz &

cene pri proizvajalcih in trgovcih; iz tega sledi, da je mogoče prodajati po nižji kot po maksimalni ceni, toda nikoli po višji ceni.

Pri cenj na drobno je všteto 0,40 lir mestne trošarine v Ljubljani za 1 stot premoga franko skladišče trgovca.

Cene na debelo pri premogu Belakrajina. Ko- čevje in St. Janž veljajo franko vagon rudniška postaja, pri premogu Otočec in Gorenja vas-Brezovica pa franko rudnik.

Eventualna dostava na dom, tehtarina in ko- lek se računajo posebej. Enako se lahko računajo in izkažejo posebej državne takse pri dobavah javnim ustanovam.

Cene morajo biti izveščene v vseh skladiš- jih in prodajalnah.

Vsako kršenje teh predpisov se bo zaslede- valo kazensko po naredbi z dne 26. januarja 1942-XX, št. 8.

Ta cenik stopi v veljavo z dnem 23. februarja 1942-XX.

Ljubljana, dne 17. februarja 1942-XX.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino:
Emilio Grazioli.

Komp., Ljubljana, je bil izbrisan javni družbenik Meinel Karel, pri tvrdki Singer šivalni stroji, d. d., podružnica Ljubljana, je bil postavljen za se- kvestra g. dr. Ottilio Apollonio.

Likvidacije: Standard oljarne, družba z om. zavezo v Medvodah, likvidator dr. Benkovič Ivo, odvetnik v Ljubljani.

Iz zadružnega registra. Pri Gospodarski in mlekarški združbi z o. jamstvom v Kostanjevici je bil izbrisan član uprave Penca Janez, vpisan pa Brsan Franc.

Nemški državni dolg. Po najnovjšem izkazu znaša nemški državni dolg s koncem lanskega le- ta 64.239 (s koncem septembra 1941 58.062,7) milij. mark, kolikor ga je fundiranega, dočim je znašal vseh dolg 60.637,1 (52.755) milij. mark.

Tvrdka Dita, ki je imela doslej sedež v Belgra- du in kjer je bil udeležen pretežno francoski ka- pital, je prenesla svoj sedež iz Beograda v Zagreb, kjer je bila registrirana z glavnico 2 milij. kun kot DID, d. d. za industrijo in trgovino z lesom. Kot znano ima družba v Brodu veliko napravo za im- pregniranje lesa. Druga tvornica omenjene družbe se nahaja na Susaku, pa jo je družba dala v najem neki italijanski tvrdki.

Katoliški misijoni v Nizozemski Indiji

Nizozemska Indija obsega otoke Java, Madura, Sumatra, otočje Riau-Lingga, potem otoke Bangka, Billiton, Celebes, Bali, Lombok, Moluske otoke, južnovzhodni del Bornea, zapadni del Timorja in zapadni del Nove Gvineje. Poleg tega je še v ni- zozemski posesti neskončno število manjših oto- kov. Po obsegu štejejo vsi otoki skoraj tri mili- jone kvadratnih kilometrov ter nekaj nad 60 mi- lijonov prebivalcev. Izmed otokov ima Java dve tretjini vsega prebivalstva, to je več kakor 40 mi- lijonov prebivalcev. Gostota prebivalstva na otoku Javi znaša 320 ljudi na en sam kvadratni kilome- ter, kar je silno visoka številka, saj znaša gostota Italije, ki velja za zelo obljudeno deželo 143 ljudi na en sam kvadratni kilometer, kar je silno visoka številka, saj znaša gostota Italije, ki velja za zelo obljudeno deželo 143 ljudi na kvadratni kilometer. Prebivalstvo Nizozemske Indije pripa- da najrazličnejšim narodom in plemenom.

Otoki so bili že zgodaj znani Evropejcem. Že Marko Polo je bil na Sumatri ter dobil tudi poro- čila o Javi l. 1292. Pozneje so vzeli v posest otoke Portugalci, ki so jih pa izpodrinili Nizozemci.

Ducejeva nagrada

Visoki komisar je iz Ducejevega zaklada podelil zakoncem Glihi Janezu in Tereziji iz Velike Loke št. 16, okraj Novo mesto, ob priliki rojstva dvočkov nagrado v znesku 650 lir.

Z vsega sveta

Bolgarija

Ob obisku poveljnika madžarskega glavnega stana v Soliji objavlja ves bolgarski tisk obsežne članke, v katerih poveličuje tradicionalno prijateljstvo in bratstvo med Bolgarijo in Madžarsko. Bolgarski vojni minister je uglednemu madžar- skemu gostu priredil banket. Ta obisk je poglobil sodelovanje med bolgarsko in madžarsko vojsko.

Madžarska

Med madžarskim in turškim gospodarskim za- stopstvom se v Budimpešti razvijajo pogajanja za novo trgovinsko pogodbo. Nova trgovinska pogoda bo najbrž v prihodnjih dneh podpisana in bo urejala zlasti izvoz madžarskega tekstilnega blaga in uvoz turške voine.

Romunija

Guverner v Besarabiji je odredil, da se naj v Besarabiji izvede civilna mobilizacija vsega prebivalstva, ki bi bilo sposobno za kmečka dela. Tudi v pokrajinah onstran Dneustra so izdali sli- čne ukrepe za poljska dela v pomladi.

Med Romunijo in Švico je bila v Bukarešti podpisana trgovska in plačilna pogodba. Pogodba stopi v veljavo dne 1. marca.

Švica

Plaz je zasul švicarsko vojaško patrolo, ki je žela osem mož. Stirje so se sami izkopali izpod snega, tri so pravočasno rešili, eden je pa mrtev.

Indija

Danes se je v Novem Delhiju sešel indijski parlament na tajno sejo. Na seji so obravnavali sedanji položaj, zlasti pa položaj Indije v zvezi z boji na Tihem morju.

Iz Sanghaja poročajo, da so indijske oblasti odredile, da se morajo vrniti v Indijo takoj vse čete, ki se vojskujejo drugod po svetu, in sicer zato, ker bodo potrebne za lastno obrambo.

Švedska

Nad letališčem v južni Švedski se je zgodila huda nesreča. Dve letali sta v zraku izvajali boje- ne vaje, eno letalo pa je nenadoma treščilo na tla. Pilot-podčastnik je bil takoj mrtev.

Francija

Angleška letala so v nizkem poletu z ognjem iz strojnih obisipala francoske kmete. To se je zgo- dilu blizu Saint Quentina. Kmetje so s polja na tovrnem avtomobilu peljali krompir. Dva kmela sta težko ranjena.

Urugvaj

Pred vladno palačo v Montevideu se je zbrala velika skupina nacionalistov, ki je vzklajala: »Dol z Združenimi državami, živela svoboda, živela vo- litivne!« Demonstracije nacionalistov so tako nara- štale, da se je bilo nekaj časa bati, da bodo na- padli vladno palačo. Policija na konjih je skušala demonstrante razgnati, vendar pa so jih razpodi- šele s solznimi plini. Okoli 30 oseb je bilo ranje- nih. Množica je hotela tudi napasti palačo lista »El Pueblo«, ki je vladno glasilo. Šele pozno zve- čer je bil v mestu zopet red in mir.

Novo mesto ob začetku devetnajstega stoletja

Novo mesto, v februarju.

Ne bi mnogo pretiraval, kdor bi trdil, da so novomeški meščani od ustanovitve njihovega mesta pa do danes užili mnogo zanimivih časov. Zlasti zanimivi so bili časi, ko so bili v naših krajih Francozi.

Prikratk so Novomeščani Francoze videli l. 1797 po porazu avstrijskih vojsk v Italiji, od koder jih je Napoleon potisnil na Kranjsko. Francoske čete so kar vrele v kranjske dežele in prišle l. aprila tistega leta v Ljubljano, 4. aprila pa se je v večer- nih urah na novomeškem trgu pojavila francoska patrila 14 konjenikov, ki pa je že naslednjega dne odšla, ne da bi, kakor so meščani sami priznavali, napravila kaj posebnega. Mnogo bolj pogumno so meščani gledali na Francoze, ko so se ti dve leti pozneje v drugo pojavili v njihovem mestu, to pa pač zato, ker so takrat Francozi niso prišli mešča- nom pokazat kot zmagovalci in gospodarji, marveč kot ujetniki, ki so jih Avstrijci napravili v bojih na Laškem. Kar čez 500 francoskih ujetnikov je takrat prišlo v Novo mesto in reči je treba, da so se z njimi bolje razumeli kakor nekaj let pozneje, ko so k njim zopet prišli kot gospodarji. Avstrijske oblasti so meščanom prepovedale vsak stik s temi ujetniki in zlasti krčmarjem prepovedale pro- dajati tem ujetnikom jedajo in pijačo. Kljub grož- njam s hudimi kaznimi pa meščani kar niso mogli v sebi potlačiti svojega nagnjenja do gostoljubja in do dobičkonosnega trgovanja. Francoze, ki so kot ujetniki pohajkovali po novomeških ulicah, so namreč za dober denar radi gostili po mestnih piv- narah. Francoske ujetnike so Novomeščani gledali do l. 1801. Nekaj let potem francoskih prikazni v mestu ni bilo. Šele l. 1805, so jih Novomeščani zo- pet zagledali, toda takrat ne kot ujetnike, marveč opet kot zmagovalce in gospodarje. 16. decembra

je bilo, ko jih je v mesto prišlo kar 1700 pod vo- dstvom generala d'Espagna. Posadka sama je ostala v Novem mestu, general pa si je za svoje biyalšče izbral Otočec. Tokrat z dobičkonosno kupitjo ni bilo nič. Meščani so Francozom morali dati, kolikor so rabili zase in za konje, pa tudi mestna blagajna je morala lepe denarce žrtvovati za francoske častnike in zlasti za generala, ki so mu kupili tudi novo kočijo, ki je pa general ni dolgo uporabljal. Deset dni po francoskem prihodu v Novo mesto je že bil sklenjen mir med Francozi in Avstrijci, ki je imel to posledico, da so se Francozi iz kranjskih dežel zopet umaknili. Na Novega mesta samega so odšli 4. januarja l. 1806. »popolnoma mirne, kakor so mestni očetje sporočili svoji višji gosposki v Ljubljano. Čeprav je prva francoska navzočnost trajala le nekaj dni, so jo Novomeščani vendarle ohranili v spominu. Francozi so jim namreč odnesli lepe denarce in kar je bilo še huje, vse žito, ki so ga meščani takrat kupovali na Hrvaškem. Novo- meščani so bili takrat za kruh in moko v taki sti- ski, da so se morali obrniti do cesarskih oblasti, katerim so zatrjevali, da bo izbruhnila lakota, če vlada ne bo odredila dovoza žita v mesto in okolico.

Bilo je leta 1809, ko je na mejah tedanjega avstrijskega cesarstva zopet strašila francoska ne- varnost in dvignili so se tudi Novomeščani. V hudi stiski je nadvojvoda Ivan 8. junija l. 1808, pozval vse moške od 18. do 45. leta starosti, ki niso bili uvrščeni v avstrijsko armado, naj se prostovoljno priklasio v deželno brambo in na boji. Kakor en mož so se na ta poziv dvignili tudi Novomeščani, ki jim je za poveljnika bil Langer, graščak na Po- gancici, ki je svoje deželne brambove v vojaških veščinah vežbal vsako nedeljo in praznik in jih takoj pripravljaj na boji proti Francozom. Nasled- njega leta so Francozi res zopet udarili na Kranj-

ske in 19. maja že bili blizu Ljubljane. Dan preden so Francozi vzei Ljubljano, so Novomeščani do- bili poziv, naj se zberejo v črno vojsko in v redni vojski, ki se je pomikala proti Hrvaški, pomagajo proti Francozom. Mestni očetje so za poveljnika novomeških brambovev izvolili pl. Fichtenaua, nje- mu v pomoč pa nadčastnika v takratni meščanski gardi Franca Lužarja. Za podpoveljnike so izvolili Leopolda Straussa, Josipa Unterlokaueja, Simona Govekarja in Franca Papeža, ki so poveljevali 160 novomeškim možem črne vojske. Če in kako so se ti novomeški črnovojniki borili, pa ni nikjer za- pisano. Verjetno pa je, da v boji sploh niso posegli, bržkone zato, ker je bilo odpora avstrijske vojske prehitro konec.

Dne 6. avgusta l. 1806 so Francozi četrtič in to za daljšo dobo, prišli v Novo mesto. Čet, ki so prihajale v mesto, ni hotelo biti konec. Kar naprej so se čete valile skozi mestne ulice, končno pa so meščani le spregledali in spoznali francosko zvi- jajo, ko so opazili, da je ena in ista četa po več- krat korakala skozi mesto. Že prvi dan meščani Francozov niso nič kaj prijazno gledali. Še bolj pa so jim Francozi obležali v žolodu dva dni po njihovem prihodu, ko so izvedeli, da je Napoleon kranjski deželi naložil vojni davek v višini 15 mili- jonov frankov. Kmalu pa so Novomeščani morali preizkusiti še nove neprijetnosti in nova bremena. 13. avgusta je vojaški poveljnik že sklical v me- stno posvetovalnico vse novomeške obrtnike in trgovce, kjer jim je sporočil, da bodo morali skrbe- ti za prehrano francoske posadke. Za preskrbo me- sa za francosko posadko je moral skrbeti neki Si- benek, ki je moral meso iztakniti, kakor je vedel in znal, sekati pa so ga morali po predpisani ceni trije novomeški mesarji. Hrano častnikom sta mo- rala dajati gostilničarja Jager in Schwinger, in to dvakrat na dan po osem vrst jedi za ceno 8 goldi- narjev za moža. Za to ceno so častniki imeli za- ltevatvi razen mesnih jedi tudi vino, in če jim je

prišlo na misel tudi »rozolijo in slivovec«. Meščani so morali skrbeti, da ni ničesar zmanjkalo za pre- hrano častnikov in vojaštva. Toliko poguma pa so Novomeščani vendar imeli, da so se spretno ote- pali plačevanja vojnega davka, ki ga francoske oblasti nikakor niso mogle vsega izterjati. Meščani so namreč bili pripravljeni, da bo nova vojna kmalu izbruhnila. Vojne pa ni bilo in Francozi so kranj- sko deželo začeli po svoje urejevati.

Vso Kranjsko so Francozi razdelili na distrikte, od katerih eden je bil novomeški. Novo mesto je bilo poleg tega sedež okraja in sedež kantona, ki je obsegal šest županij: Novo mesto, Sv. Peter, Brusnice, Stopiče, Toplice in Mirno peč. Tudi novo- meška občina sama je takrat oživila, saj je k njej pripadalo še 34 okoliških vasi, med njimi Cegle- nica, Gornja in Spodnja Straža, Prečna, Brod in druge. Prvi od Francozov imenovani župan velike novomeške občine je bil pl. Josip Fichtenau, ki so mu bili podrejeni adjunkti in mestni svetovalci. Župan je takrat imel svojo uniformo. Nosil je mod- ro obleko z rdečo prevezo s »trobojnim frančami«. Enako uniformo sta morala nositi tudi oba adjunk- ta, le da je imela njuna preveza le bele »frančete«. Tudi v notranji upravi novomeške občine so pod Francozi nastale velike in temeljite spremem- be, med katerimi je bila zlasti ta, da so uredili mestno gospodarstvo, česar se avstrijskim oblastem niti po petdesetletnem prizadevanju ni posrečilo. Francozi so se tega vprašanja poprijeli z večjo od- ločnostjo. Z l. 1812. so mestni očetje namreč morali občinsko gospodarstvo voditi po vzgledu francoskih mest. Tudi v mnogih drugih ozirih so se novome- ške razmere bistveno spremenile. Z marsičem se Novomeščani niso mogli prilagoditi, deloma zato, ker so jim reforme, ki so jih Francozi izvajali na vseh področjih javne uprave, nalagale nova bre- mena. Marsikaj pa so odklanjali iz načelnih raz- logov, kakor n. pr. civilno poroko in ukinitve mno- gih praznikov.

Vsi sloji prebivalstva obiskujejo kinematografe

Ze od nekdaj so Ljubljanci radi obiskovali gledališke predstave in ko se je uveljavila kinematografija, smo tudi v Ljubljani kmalu dobili prve kinematografe. Občinstvo se je hitro navadilo nanje in jih začelo redno posecati. Najbolj je ustregel kinematograf širokim slojem prebivalstva še s tem, da je nudil oddih in zabavo za razmeroma prav nizke stroške in da je hkrati s večjim številom predstav, ki so se začele že v popoldanskih urah, omogočil obiskovanje filmov tudi takim, ki zvečer niso mogli zdoma. Popoldanski obisk kinematografov je bil že od nekdaj v Ljubljani znaten in isto potrjuje izkušnje gledališča, ki je s pridom uvedlo popoldanske predstave, zlasti nedeljske popoldanske predstave za mladino.

Ljubljana ima šest kinov

Razvoj kinematografije je Ljubljana hitro nasledovala. Ko je začel zvočni film zmagovito pot po vsem svetu, smo kmalu dobili v Ljubljani prve zvočne kinematografe in tudi kinematografi po deželi so kljub velikim stroškom začeli nabavljati zvočne naprave. Danes ima Ljubljana tri kinematografe v središču mesta, ki predvajajo le nove filme. To so: kino Union, kino Matica in kino Sloga. Poleg tega sta še dva kinematografa: prvi je na Kodeljevem, drugi pa v Mostah. V teh kinih predvajajo v glavnem reprize filmov, torej filme, ki so jih drugi ljubljanski kinematografi kdaj prej že vrteli. Nov kino pa je dobila lani Ljubljana z ustanovitvijo Pokrajinskega Dopolavora, kateri se nahaja v veliki dvorani na bivšem Taboru. V pokrajini je število kinematografov dokaj skromno. Kini obratujejo na Vrhniki, v Logatcu in Novem mestu. Dopolavor pa je ustanovil kinematografe še v Ribnici in v Metliki.

Vsi sloji obiskujejo kinematografe

Zanimanje za predstave kinematografov je v Ljubljani in v pokrajini zelo živahno. Zanimivo je gledati, kako prihajajo h kinematografskim predstavam zastopniki prav vseh slojev prebivalstva. Trgovski in obrtni krogi stalno posejajo predstave. Velik je kader obiskovalcev iz uradniškega stanu. Prav tako si radi privoščijo oddih pri filmu vsi najrazličnejši delavski sloji, pa naj bodo to preprosti težaki ali strokovni delavci. Tudi med izobraženci mnogi izredno cenijo pridobitve modernega filma. Razumljivo je seveda, da tvori precejšen del obiskovalcev mlajši rod in da je zlasti mladina navdušena za filme. Vse priznanje gre kinema-

tografom zato, da so upoštevali gmotno stanje svojih najbolj zvestih obiskovalcev in vzdržali vstopnice v res zmogljivih višinah.

Ljubljanski okus je izbirčen

Kakor povsod, tako tudi v kinih prav za prav občinstvo v veliki meri vpliva na izbiro filmov. Ljubljansko občinstvo ima prav dober okus. To lepo dokazuje uspehi posameznih filmskih predstav. Ljubljanci že od nekdaj ljubijo lepo glasbo in to se pozna tudi pri filmih. Prednost pred vsemi daje občinstvo filmom, ki obravnavajo snovi iz oper. Tako imenovani operni filmi, posebno če pri njih sodelujejo že znani odlični pevci, pri tem ne mislimo samo na slavnega Benjamina Giglija, dosežejo v Ljubljani redno največji obisk in tudi največje priznanje. Te dni ima v Unionu na primer izreden uspeh film »Rigoletto«, ki je res odlično delo italijanske filmske produkcije. Prav malo zaostajajo za temi filmi snovi iz zgodovine. Historični filmi, ki poleg tega, da z živo nazornostjo obravnavajo življenje iz prejšnjih vekov in tako tudi koristijo splošni izobrazbi, uživajo med občinstvom priznanje vedno tudi zaradi tehtnih in globokih snovi ali problemov, ki jih obravnavajo. Tudi družabni filmi iz sodobnega časa so prav dobro obiskani. Med temi še najbolj užgejo filmi iz dijaškega življenja. Najmanj odziva med ljubljanskim občinstvom najdemo filmske komedije. To bomo razumeli, saj je znano, da prav za prav Ljubljana ni nikdar premogla niti pri pisateljih,

niti v drugih strokah posebnih humoristov. Tako je nekako Ljubljani pri ocenjevanju dobro-srčnega humorja kar zaostala. To seveda vpliva tudi pri obisku filmskih podjetij. Vseposplošno zanimanje pa vzbuja pri kinematografskih predstavah vedno filmski tednik »Luce«, ki v besedi in sliki z živahnim dejanjem prikaže najnovejše dogodke in aktualnosti zadnjih tednov.

Domač izum

Kinematografi seveda zelo pazijo, da ustrezajo okusu občinstva in da mu tudi sicer uslužno pomagajo. Tako skrbje, da spremlja zvočne filme tudi pisano besedilo v slovenskem jeziku. Večina si pomaga tako, da projicira na platno tedaj, ko to razgovor v filmu zahteva, skozi drug projekcijski aparat diapozitiv, ki nosi potreben prevod besedila. Kino Union je to rešil na povsem svojstven način. Vse važno besedilo filma tam doslovno prevedejo in mesto steklenih diapozitivov uporabijo poseben filmski trak, na katerega so napisali preneseni. Posebna naprava projicira te napise na filmsko platno, na katerem se istočasno projicira zvočni film. Premikanje napisov, ki jih pri steklenih diapozitivih mora ustavljati kinooperater sprti po svoji razsodnosti, opravlja tukaj avtomat. Ko teče zvočni film skozi napravo na določenih mestih, sam sproži sosedno napravo, ki meče na platno napise. Tako je ves čas ohranjen pravilni vrstni red in časovno zaporedje. Vsa naprava je domač izum in v veliki meri prispeva k boljšemu razumevanju filmov, saj omogoča mnogo več napisov. S tem pa tudi obiskovalci razumejo razvoj dejanja mnogo bolje in imajo tako od filma več. Pa recite, da ljubljanski kinematografi niso vedno na mestu.

Včasih so imeli drugačne težave

Ali nam res fiziol obvaruje kruh pred plesnobo?

Slavna Družba za poljedelstvo in koristne umetnine v Ljubljani je po svoji ustanovitvi leta 1767 kmalu začela z živahnim delom za povzdigo našega kmetijstva in obrti. Sklenila je zvezo s tujimi družbami ter pridobila domače in tuje strokovnjake za sodelovanje. Najodličnejši strokovnjaki so se udeleževali njenih natečajev, ko je razpisovala razna vprašanja ter za najboljše odgovore delila tudi po 50 zlatnikov visoke nagrade. Ze l. 1770 je tako nagradila dela o vzgoji murv in sviloprejk, konoplje in lanu objavila v bogati, z bakrorezi opremljeni »Prvi zbirki koristnih po-ukov«, pozneje pa so izšle še tri knjige Zbirke. Najvažnejšo pridobitev za družbo pa pomeni slo-viti doktor filozofije in medicine Baltazar Hacquet,

ki je prevzel njeno tajništvo. Tako je lahko 7. januaria 1775 ta prednica Kmetijske družbe izdala »Wöchentliches Kundschaftsblatt«.

»Kundschaftsblatt« je sicer strokovni časopis, saj se v glavnem peča samo s kmetijstvom, vendar pa objavlja tudi imenike v Ljubljani umrlih in imenike gostov, ki so prihajali tedaj, ko še niso imeli železnice, prav pogosto v Ljubljano, med njimi tudi najvišji dostojanstveniki. S temi vestmi in novicami pa prva časopis že pribli-žuje značilnostim časnika ter se je res iz njega razvila »Laibacher Zeitung«, ki je pri raznih za-ložnikih kot uradni list izhajala do kraja sve-tovne vojne l. 1918.

Tedanja Kmetijska družba je v nemirnih časih hotela predvsem zboljšati naše poljedelstvo in pomnožiti pridelke, s tem pa zagotoviti prebivalstvu dežele vsaj najpotrebnejšo prehrano. Dežela si namreč še ni opomogla po vojnah in še vedno je občutila posledice sedemletne vojne, ko so se pojavljala že znamenja novih vojnih časov. Sicer so strokovnjaki že priporočali sajenje krompirja za hrano, toda to prevažno živilo je bilo tedaj pri nas še komaj znano. V skrbih pred lakoto prebi-valstva je tedaj objavil upravnik ljubljanske po-šte pl. Amigoni kot član Družbe za poljedelstvo in koristne umetnine dne 8. aprila v »Kundschafts-blattu« članek »Kako naj pečemo kruh s sladko repo, ki naj jo mešamo med pšenično, rženo, ajdovo in proseno moko«. Ze v naslovu pisec pravi, da je napravil ta poskus ter je bil kruh prav okusen.

Poštni upravnik pl. Amigoni piše takole: »Vzememo poljubno pšenično, rženo, ajdovo ali proseno moko, ki jo kot navadno pripravimo z drožem, naslednje jutro zgodaj pa testo po navadi zamesimo. Za to pripravimo sladko repo in jo meh-ko skuhamo ter jo vzamemo prav toliko kot tehta moka. Repa mora biti prav dobro zmekčana, s tes-tom zmešana in dobro zgnetena, da napravimo navadne hlebe, ki jih vsadimo v pravilno razbeljeno peč, ko so dosti vzhajali, nato pa hlebe dosti za-pečemo in o pravem času vzamemo iz peči. — Prepuščamo, da vzamete poljubno po teži moke tudi toliko repe, ali samo polovico ali pa celo sa-mo tretjino. Večkratno mešanje bo vsaki gospo-dinji dalo več naukov v roko.

O krompirju pa l. 1775 še ni nihče pisal in le počasi se je udomačil po več desetletjih najživah-nejše propagande, velikih žrtev in težkih naporov, dokler ga šele sredi prejšnjega stoletja naš kmet ni splošno prideloval. Ker imamo pa sedaj krom-pir, nam ni treba več mešati repe in buč med moko, zato nam naj pa nasvet služi samo za do-kaz, kako resno so se naši izobraženci že pred poldrugim stoletjem prizadevali, da bi najirše sloje obvarovali pred pomanjkanjem kruha. Poleg tega članka je namreč »Kundschaftsblatt« 16. »je-senskega meseca« ali septembra objavil članek: »Kako obvarujemo kruh pred plesnobo.« »Stara tra-dicija« — pravi — »je tako sredstvo zapustila po vaseh švabske dežele. Vsa skrivnost je ta, da mer-niku žita prinesejo perišče turskega fiziola in tako

Katoliško dejstvo

Krščanstvo se ne boji znanosti in njenih do-gnanj. Ko je Leon XIII. odprl arhive vatikanske knjižnice svetnim učenjakom, je spregovoril: »Ne bojimo se resnice«. Krščanstvo izhaja pač a sta-lišča, da si znanost in vera nikoli ne moreta na-sprotovati, saj sta obe od Boga. Znanost sloni na zakonih narave, ki jih je ustvaril Bog, vera pa na razodetju, ki nam ga je objavil Bog. Ne moreta si torej nasprotovati, ker bi drugače Bog samemu sebi nasprotoval. Kakor Leon XIII. za zgodovino, tako moremo tudi mi reči splošno: »Ne bojimo se znanosti!«

Bila so zlasti v preteklem stoletju odkritja, ki so grozila, da bodo s svojim znanstvenim učinkom razpukala temelje veri, ki mora biti prav tako razumsko utemeljena, kakor znanost. Toda vedno se je nato dokazalo, da so bili zaključki napačni. To je morala spoznati n. pr. medicina, tudi takrat, ko je segla s Freudom na polje duševnosti ter s svojo psihoanalizo hotela zbrisati pojem greha, ali takrat, ko je po drugi poti, preko Mendelovih za-konov o dedovanju lastnosti, hotela priti do istega cilja, kakor zlasti tedaj, ko je na polju biologije iznašla tako imenovani evolucionizem ali razvojno teorijo. Krščanski teologi so v začetku od podob-nih odkritjih prišli večkrat v nemalo zadrego (nič čudnega, saj je prišlo vesoljno krščanstvo v za-drego celo takrat, ko je Galilei odkril preprosto resnico, da se zemlja vrti okrog sonca!), pozneje pa dokazali napačne zaključke odkritij ter jih mno-gokrat celo uporabil i kot dokaz skladnosti med znanostjo in razodetjem. Prisvojili so si tudi me-tode, ki so jih učenjaki s tolikim pridom uporab-ljali na področju svetnih znanosti ter jih prenesli na teološko polje.

Tako je znano, da se zlasti sodobna apologe-tika, to je znanstveni zagovor krščanstva, poslu-žuje izkustvenih metod moderne znanosti z veliki-mi uspehi. Ta način obrambe katoliške resnice se imenuje metoda »katoliškega dejstva«. Izkustvenim potom prihaja iz vidnih in zunanjih posledic, ki jih more opazovati okrog sebe, na nevidne vzroke in pride tako končno do vere v Kristusa in do vere v bivanje božje sploh. Človek vidi Cerkev in njeno bujno življenje, vidi milijone gorečih Kristu-sovih vernikov, ki Kristusa časte, ljubijo, gredo zanj v mučeniško smrt in se s požrtvovalno ljub-jeznjo žrtvujejo za blagor človeštva po bolnišni-cah kot usmiljene sestre, po divjih poganskih kra-jih kot misijonarji, kot neustrašni borci za pravico povsod, kjer se deli krivica in nasilje, kot apo-stoli ljubezni, dobrotelnosti in odpovedi tam, kjer je beda in pomanjkanje. Skratka, dejstvo katoliške Cerkve se modernemu človeku predstavlja kot žu-dež. Ko ta čudež z vsemi njegovimi pojavi raz-iškuje, pride do zaključka, da je na dnu tega žu-deža Kristus, Bog. Kakor so v polpretekli dobi veliki bakteriologi iz znakov bolezni iskali njihove povzročitelje, bakterije, tako išče moderni človek iz znakov duševnega zdravja v krščanskem verniku, iz njegove svetosti, sreče, miru, duhovne lepote, mirne vesti povzročitelja zdravja, lepote, sreče, mirne zavesti in nesebične ljubezni. Tako metode moderne znanosti pomagajo tudi veri v njeni obrambi in razširjanju.

Toda ta nova apologetska metoda, če jo sme-mo imenovati novo, opozarja kristjane z vso silo na njihovo veliko odgovornost pred svetom. Po tej metodi je prav za prav življenje kristjanov tista pot, po kateri naj pride sodobni brezverec in ver-ski dvomiljivec do Kristusa in Boga. Kakšna odgo-vornost! Kolikokrat se primeri, da v veri slabotne požene v brezboštvo prav slab zgled takih, ki bi morali po svojem mestu biti luč, svetilnik, ki vodi do vere. Ni neutemeljeno, ko rečemo, da je bilo v velikem delu sodobnega odpada nižjih slojev kri-vo tudi pohujšljivo zadržanje izpostavljenih, boga-tejših katoličanov, ki so tonili v dobičkarstvu, če-prav so imeli morda na ustih besede o socialni pravičnosti in ljubezni. Lahko je bilo izza oblozene mize govoriti sestradanemu revežu o socialni ljub-ezni, lahko je bilo založenemu s tremi službami razpravljati o kvarnem vplivu brezposelnosti na versko zavest! Teorija je bila jasna, »katoliškega dejstva« pa je manjkalo. Zares, veliko odgovornost imamo kristjani. S svojim zgledom in delom so-delujemo pri dokazu za resničnost krščanstva in Cerkve.

zmešano damo mleti. Fiziolova moka ohrani kruh v dobrem in užitem stanju. Mnogo kmetov napeče ob žetvi zadostne zaloge kruha ne da bi se jim kdaj pokvaril. To zasluži večkratne poskuse, če je res trajno, in v vojnih časih bi lahko za preskrbo postalo prav koristno, saj je treba večkrat v sili jesti plesniv kruh, ne samo v veliko škodo za zdravje, kakor smo že večkrat zvedeli v zadnji pruski vojni (torej v sedemletni vojni).

Ta stari poskus bi morda spet lahko ponovili, saj imajo primestani zmetli fiziol gotovo ne bo ni-komur škodoval, naposled pa fiziol morda res ob-varuje kruh dalj časa pred plesnobo.

Nišni lastniki v Ribnici pred sto leti

Mnogo imen je ostalo še do danes, druga so se izmenjala

Ribničane bodo zanimala imena hišnih lastni-kov pred stoletjem. (V oklepaju so hišne številke, pred njimi ime lastnika.)

Rudež (1), Arko (2 — pd. Miklov), Lavredon (3 — Starčine), Fajtelj (4 — Fajtelj), Vesel (5 — Anzelk), Peček (6 — Peček), Rigler (7 — Rob), Petek (8 — Mežnar), P. T. Traven (9 — farovž), Sušnik (10 — Farbar), Lovšin (11 — Katerčan), Zajc (12), Nosan (13 — Cimperc), Arko (14 — Lojze), Lovšin (15 — Lukežov pod jablano), Vesel (16 — Betavnik), Novak (17 — Šloser), Ramor (18 — Campa), Fric (19 — Klobučar), Križman (20 — Španifel), Rok (21 — Lovretov), Blatnik (22 — Ma-tevžkov), Zumer (23 — Rezkin), Pečik (24), Podboj (2 5 — Cenetov), Lovšin (26 — Steklčik), Pust (27 — Sulmajster). V tej hiši, ki je sedaj mesarija, je bila šola, ki jo je obiskoval dve leti Prešeren, naš največji slovenski pesnik.

Dalje: Logar (28), Lovšin (29, 30 — po domače Štekelj), Merše (31 — Anderleto), Oražem (32 — Vesel), Petek (33 — Rajhovi), Pele (34 — Ulčar), Lenart (35), Prijatelj (36 — Kramar), Agnes Pele (37 — Furlan), Prijatelj (38 — Simovjan), Arko (39 — Tošikov), Petelin (40 — Sušec), Lukic (41 — Lavrič), Gorenje (42 — Roje), Hrovat (43 — Grme), Pele (44 — Ulčar), Kostanjevje (45), Novina (46), Debeljak (47), Čelešnik (48); številka 49 nosi le domače ime Krišner. Sedaj je ta hiša last Kluna. Fegic (50), J. Petelin (51), Lavredon (52), Česarček (53 — Lukežov), P. T. Presnic (54), Petelin (55 — Rihtar), Stamfelj (56), Kozlar (57 — Stravs), Knol (58), Oberstar (59 — Belni), Konte (60 — Korlik), Prijatelj (61 — Bildhauer), Zotter (62 — Cotar), Česarček (63 — Potočan), Križman (64), Novak (65 — Mužine), Križman (66), Zobec (67 — Cebin), Novak (68 — Makik), Pele (69), Arko (70 — Polir), Krom-mar (71 — Bolantin), Bregar (72 — Primož), Drčar

(73 — Molik), Ausic (74), Bolha (75), Petek (76 — Bozbirt), Silibar (77), Adamič (78 — Šloser), Novak (79 — Mišnik), Gelse (80 — Ulčar), Skubč (81), Petek (82, 83 — Bosbirt), Kljun (84 — Kurji kovač), Česarč (85 — Muhič), Česarček (86 — Šlemenc), Ramor (87), Pele (88 — Jaklič), Lovšin (89 — Hape), Pajnič (90 — Cerkljan), Česarč — (91 — Škerlj), Čelešnik (92), Lovšin (93 — Betanko), Virant (94 — Makik), Skubč (95 — Malik), Škerl (96 — Hajduk), Pust (97 — Zovžek), Novak (98 — Sušec), Lovšin (99 — Detanko), Brezelj (100 — Sever), Novak (101 — Pepelar), Lavrič (102 — Urbanovi), Debe-lak (103 — Kramarček), Čelešnik (104 — Trški malin), Česarč (105 — Metkin), Kramar (106 — Kovač), Jakopič (107 — Urban), Pakič (108 — Dan-čan), Kramar (109 — Kovač), Oražem (110 — Jen-gic), Stamfelj (111), Peterlin (112 — Čehela), Pucelj (113 — Kovač), Petelin (114 — Primčev), Kramar (115 — Jernejev), Novak (116 — Jakome), Česarč (117 — Čojš), Jeršnovic (118 — Jernejčik), Keberl (119), Oražem (120 — Uršin), Puželj (121 — Cesar), Bartol (122 — Primo), Požar (123 — Mahik), Pucelj (124 — Resnik), Pucelj (125 — Martalos), Zadnik (127 — Sušter), 128 — neznan kočar, Drčar (129 — Vajsgarkar), Novak (130 — Mužine), Vidmajer (131), Rajh (132), Bunger (133), (134 — nečilljivo ime), Petelin (135 — Čoje), Rebernik (136 — Gorenje), Kersnič (137 — Kersne), Nosan (138 — Šinkovic), Petelin (139 — Barbkin), Simovic (141), (140 — nečilljivo ime), Plevel (142), Govže (143 — Ka-terelj), Kljun (144 — Anzelj), Jančar (145), Andolj-šek (146 — Sitar), Čelešnik (147 — Malnerček), Harring (148 — Na Brezju), Petelin (149 — Naj-zik), Lovšin (150 — Betavnik).

Mnoga hišna imena (vulgo) so še ostala do dan-es. Nekatera so se sicer nekoliko predrugačila, vendar je pa koren teh domačih imen skoraj pov-eod isti.

KULTURNI OBZORNIK

Koncert komornega orkestra

Pod vodstvom g. prof. Karla Rupla se je v po-nedeljek predstavilo občinstvu novo glasbeno zdru-ženje. Petnajst, oziroma s pianistom šestnajst sa-mih umet. izobraženih glasbenikov je sestavilo ko-morni orkester, ki je takoj ob svojem prvem na-stopu napravil najboljši vtis. Tako združenje stoji, kar se tiče izraznosti, nekako v sredi med godal-nim kvartetom in med simfoničnim orkestrom. Od njega se zahteva intimo muziciranja prvega, oben-em pa skoraj polna zvočnost drugega. Tu pride do veljave vsak posameznik kot solist, ki se pa mora obenem zlivati z drugimi v idealno celoto. Te last-nosti smo z veseljem opazili pri ljubljanskem ko-mornem orkestru. Njegovi člani so sami znani god-beniki, od katerih se jih veliko solistično udej-stvuje. Kljub temu, da solisti, bodisi pevci ali in-strumentalisti, že po svoji naravi navadno niso naj-priljubnejši material za skupno igro, ki zahteva precejšnjo mero podrejenosti drug drugemu, je vla-dala v izvajanju ljubljanskega komornega orkestra idealna enotnost in ritmu i nv zvoiku. Le nekajkrat, mislim zlasti na Bacha, se je v najhitrejšem gibanju ta enotnost sem in tja skalila, kar je pa dirigent takoj izravnal.

Orkester je na prvem mestu zaigral sveže pi-sa Vivaldijev koncert v a-molu za godala in klavir, potem tri krajše Škerjančeve skladbe za sam orke-ster. Faurjev Andante moderato za godala in klav-ir in končno znameniti Bachov koncert v d-molu za dve violini s spremljevanjem godalnega orke-stra. Slogovno tako različne skladbe je orkester z redko slišano tehnično dovršenostjo odigral in mu-zikalno pravilno interpretiral, kar je v prvi vrsti zaslu-ga dirigenta Rupla, ki je tokrat, vsaj kolikor je podpisane mu znano, prvi javno nastopil kot diri-gent, pa se je takoj lepo uveljavil, čeprav ni diri-gentstvo njegova glavna stroka. Tak uspeh je do-

segel toliko lažje, ker je imel pred seboj ansambl, čigar izvajalske možnosti in tajne same kot violinist najbolj pozna. Seveda je to za dirigenta samo en pogoj uspeha; da Ruplu tudi drugi pogoji ne manj-kajo, je najbolj prepričevalno dokazal ravno s tem nastopom.

Kot solista sta nastopila pri Bachovem kon-certu Leo Pfeifer in Albert Dermelj, ki sta izva-žala svoj part umetniško dovršeno, v zvoiku pa čudovito skladno. — Za Vivaldijevim koncertom je zapela sopranistka Valerija Heybalova šest Schu-mannovih samospევov. Bodisi da je bila rahlo in-disponirana ali pa ni dvorana prikladna za njen glas: zdelo se je, da ni v polnosti glasu in v izrazu dosegla tistega maksima, ki smo ga pri njej vajeni. Tudi je zvela nekatere pesmi odločno prehitro; mislim zlasti Posvetilost, Pogovor v gozdu, morda še iz mojih solz. Bistvo teh in mnogih drugih Schu-mannovih pesmi leži vse drugje kot v naglem, rit-mično ostrem tempu. Sicer pa je samospēve teh-nično dovršeno odpeala. Spremljal jo je na klavirju Bojan Adamič, ki je igral klavir tudi pri Vivaldiju in Faurēju. Kar velja za ostale člane orkestra, ve-lja tudi zanj: vedno se je znal tenkočutno podre-diti celoti. Občinstvo, ki je napolnilo veliko filhar-monično dvorano, je s priznanjem pozdravilo kon-cert. Gotovo je s tem izrazilo željo, naj bi ne bil ta nastop zgolj slučajnost dogodke, ampak naj bi to združenje še naprej delovalo po smotrno dolo-čenem načrtu. M. T.

Jara Beneš: »Sveti Anton«

Beneševa revijalna jazz-opereta »Sveti Anton, vseh zaljubljenih patron« za Ljubljano ni novost: z uspehom so jo prvič uprizorili l. 1934. Od takrat se je skoraj vsako sezono pojavila na našem oper-nem odru; po krajšem premoru so jo letos znova uprizorjali. Njena vsebina in glasba je dobro zna-na najiršem občinstvu, zato letošnje uprizoritev samo zabeležimo. Od prvih sodelavcev so še ostali Poličeva v vlogi Maruše, Janko, ki igra poročnika Tomca, in Zupan, ki predstavlja gospodarja in žu-pana Matijca. Novejši in najnovejši nosilci vlog so

Barbičeva (županova hči Lenka), Japljeva (milijo-narka iz Kanade), B. Sancin (slavni tenor Tino Klement) in M. Sancin (reporter Ribar). Občinskega stražnika igra J. Rus, cigana primaša pa Simončič. Zadnjo izvedbo je dirigiral Simoniti, plesje je na-studiral P. Golovin. Tudi letošnja uprizoritev je bila podana z vso živahnostjo; oko se je lahko opajalo ob pestrih prizorih in razkošni oprepi, uho je pa tudi prišlo na svoj račun. Kot je videti, bo imela opereta tudi letos dosti hvaležnih poslu-šalcev. M. T.

Cerkveni glasbenik št. 1-3

Izšle so prve tri številke najstarejšega sloven-skega glasbenega časopisa Cerkvenega glasbenika, ki sedaj nastopa že 65 leto. Gotovo je to častljiva etarost, ki že sama priča o potrebnosti in vrednosti te revije naših organistov in organa našega cerkve-nega petja. Istotčasno pa praznuje 65 leto tudi Cecilijansko društvo, ki je lastnik in izdajatelj revije. Za to priliko je prof. Stanko Premrl napisal lepo zgodovinsko razpravo o najstarejših sloven-skih cecilijancih. Z veliko hvaležnostjo se spo-minja mož, ki so ob ustanovitvi društva leta 1877 zastavili vse svoje moči in orali ledino pri težkem delu preosnove in dviga slovenske cerkvene glasbe. Tu ne misli samo voditelj tega gibanja temveč tudi vse tiste, ki so kot člani cecilijanskega društva ali kot naročniki Cerkvenega glasbenika pri tem delu sodelovali in društveno delo gmotno in mo-ralno podpirali. Vsi ti zaslužni ljudje so že skoraj umrli, izmed katerih o nekateri dobro znani, drugi pa že pozabljeni. Da se osveži spomin na te pionirje slovenske cerkvene organizacije, je Stanko Premrl objavil iz treh dokumentov iz tega časa, imenik udov društva sv. Cecilije v l. 1878, naročni-kov Cerkvenega glasbenika za l. 1879 ter še nekaj drugih opomb. Imenik prvih udov sedanjim član-om v zgled in vzpodbudo. Med prvimi udi so bili na pr.: Bleiweis, Arko, Aljaž, Belar, Berust, Čeničič, Citanica in Goriziji, Dolinar, Fajgelj, Foerster, Goršič, Gmežda, Govekar, Grčar, znani goriški cecilijanec itd. Članek se bo nadaljeval,

kajti v njem manjkajo še taki ustanovitelji sv. Ce-cilije, kakor p. H. Sattner, p. Angelik Hribar, o katerih govori naslednji članek dr. A. Dolinaria: Pregled slovenske cerkvene glasbe, ki ga je za to priliko pripeljal prav do cecilijanske dobe, ko je l. 1878 izšla prva štev. Cerkvenega glasbenika z načelnimi članki p. Hugolina. — Prof. St. Premrl je v spomin umrlemu slov. glasbeniku prof. Ostercu napisal lep spominski članek, v katerem je regi-striral vseh njegovih 64 skladb, ki so bile že ti-skanne (15) oz. so ostale v rokopisu. Posebno še ga spominja tudi kot cerkvenega glasbenika, saj je zložil Oče naš, Ave Mario, Magnifikat in Re-kiem. — Vinko Vodopivec, goriški cecilijanec, je prispeval članek o družini gorizianskih goslarjev, izdelovalcev gosli, ki so zelo slovele v svetu. Ustanovitelj te družine je bil Anton Pelizon (1763) in nadaljevali so obrt sinovi Jožef, Anton, Karel in Filip, s katerim je l. 1897 izumrla ta nadarjena družina. — Fr. Ferjančič je posvetil nekaj vrstic pok. eod. svetniku Karlu Grebencu v spomin, ki je umrl v 82. letu leta 1941. — Na to sledi drobšč iz glasbenega sveta, v katerem St. Premrl registrira koncertno življenje v Ljubljani v zadnjem času, priobčuje dopise z dežele, ocenjuje cerkveno glas-beno produkcijo ter se spominja raznih jubilejev domačih in svetovnih skladateljev.

Glasbena priloga, ki je priložena vsaki šte-vilki, prinaša to pot skladbo glasbenika in slikarja prof. Santla in sicer mašo za mešani zbor, v ob-segu 8. strani. Skladba je že starejšega datuma in je bila zložena leta 1908 sprva na hrvaški be-sedilo. Slovensko besedilo je priredila M. Elizabeta Krenžar. Skladatelj je to mašo namenil predvsem mladinskim in šolskim mešanim zborom, zato v obsegu sopran tudi ne gre na visoko. Je pa ta skladba kljub svoji preprostosti dobro melodiozna, harmonsko krepka in oblikovno odlična. Z njo je revija gotovo zelo ustregla slovenskim cerkvenim zborom. Sama zase velja tudi l. 1 ro.

Cerkveni glasbenik izhaja kot mesečnik in velja z Glasbeno prilogo vred letno 25 lir, za di-jake 15 lir. Urejuje prof. St. Premrl, (Zarnikova ul. 12). Revijo vsem priporočamo

Drobne novice

Koledar

Sobota, 28. februarja: Kvatre; Roman, opat in ustanovitelj reda; Antonija Florenška, vdova in opatica; Just, mučenec; Makarij, mučenec.

Nedelja, 1. marca: Albin, škof; Svithbert, škof; Antonina, mučenica; Evdocija, mučenica.

Novi grobovi

† V Sisku je umrla gospa Marija vdova Ribarič, roj. Pregelj. Pokopali so jo večeraj popoldne. Naj ji sveti večna luč! Zalujocim naše iskreno sožalje!

Lepote domovine zanimivosti sveta

v besedi in sliki prinaša

ORISK

Velja letno
samo 40 lir

EDINI ILUSTRIRANI
DRUŽINSKI MESEČNIK

Naroča se pri upravi, Ljubljana, Kopitarjeva 6

— Vljudno sporočamo vsem cenjenim naročnikom, da bo od 1. marca dalje mesečna naročnina za »Slovenca« 15 lir.

— Uprava »Bogoljuba« sporoča, da se je tretja (marčna) številka nekoliko zakasnila. — Razposiljanje se bo začelo v ponedeljek.

— Lepi spomini. V roke mi je prišel šopek suhih planik, vpletenih v papir, ki je na njem napisana zanimiva zgodba navedena prigodnica pesnika Silvina Sardenka. Rajni je znal z nežno rahločutnostjo in prikupljivo obzirnostjo tudi v večjo družbo spraviti mnogo neprisiljene zabave. Pri mizi so n. pr. njegovi družinarji dobili na lističih njim zložene šegave stihove. Pri krompirjevi peki na prostem je spravil tudi resne izletnike v otroško veselje. Pred leti je večja počitniška tovaršija napravila iz zavetišča ob Bohinjskem jezeru daljšo, precej naporno turo do zanimive planine Kretnice. Vsi znojni in upeljeni so zasedli izletniki zgornji prostor pastirske kočice, kjer so dobili željno pričakovano okrepčilo. Sardenko brž stopi na stol in zapiše brez razmišljanja naslednjo pesnitev, kakor bi jo iz rokava etresel, na nadurje:

Smo šli na planince
na strme vrhe;
vse polno živince,
pa se mlisti ne sme.

Viseoka je gora —
visoka zares;
čez tri dni se mora
prit' gor do nebes.

So lepe vakance,
da lepših več ni;
iz eklede smo žgance
zajemali vsi.

Bog živi planince,
a planarje prej!
Rad pil bi še vince,
pa z Bogom — juhej!

X.

— Občinski komisar v Vinici. Z dekretom Visokega Komisarja je bil razpuščen dosedanj običinski odbor v Vinici in imenovan za izrednega občinskega komisarja gospod Josip Malič.

— Smrt nemškega časnikarja. V Gradu je umrl upokojeni urednik Alfonz Castelliz v starosti 60 let. Več desetletij je bil urednik »Tagespost«. Po rodu je bil Celjan.

— Starinovec prof. Tulli umrl. V Rimu je nagel smrti umrl tudi v inozemstvu znani starinovec profesor Alberto Tulli, inšpektor gregorijanskega egiptovskega muzeja v Vatikanu.

— Umetnostna razstava srednjeveških. V »Bottega d'arte« v Gorizi so priredili dijak tamkajšnje klasične gimnazije »Vittorio Emanuele III.« zanimivo razstavo svojih slikarskih izdelkov. Med razstavljenimi deli so tudi nekateri poizkusi kiparskega in risarskega značaja in izbrane fotografije z umetniškimi motivi. Razstava je vzbudila v javnosti veliko zanimanja.

— Kupimo nekaj izvodov Sketove povesti »Miklova Zala«. Uprava »Slovenca«, Kopitarjeva 6.

— Avtomobilski klub ljubljanske pokrajine v Ljubljani, opozarja vse lastnike tovornih motornih vozil na plačilo prometne takse za II. dvomesečje t. j. za marec in april. Vsi lastniki tovornih avtomobilov in motociklov, ki eo plačali prometno takso le za 2 meseca t. j. januar in februar in s svojim vozilom obratujejo, morajo plačati to takso za prihodnja 2 meseca najkasneje do 28. II. t. l. Taksa eo plačuje pri Avtomobilskem klubu v Ljubljani, Beethovnova ulica 14. Ob tej priliki je prineseti e seboj prometno knjižico in spoznalni znak, na katerem je razvidno, da je bila taksa do februarja 1942 že plačana.

— Avtomobilski klub ljubljanske pokrajine v Ljubljani opozarja vse lastnike šoferskih izkaznic, da eo bodo iste vidrale za leto 1942 počeni od 26. t. m. dalje med uradnimi urami od 9—12½ v tajništvu kluba, Beethovnova 14. Prineseti je e seboj novo šofersko izkaznico in Lir 23 v gotovini. Po-

V zverinjaku

Kaj ste znoreli? Ali ne veste, da je danes brezmesen dan! In končno ali imate sploh lovsko karto?

novno opozarjamo, da je vidirati le one izkaznice, katere lastniki uporabljajo, ostalih ne. S tem, da ee izkaznica ne podaljša, ne izgubi svoje vrednosti, pač pa lastnik ne more upravljati motornega vozila.

— Tramvajska nesreča v Triesteju. Na Via Tarabocchia v Triesteju sta trčila skupaj tovorni avtomobil in tramvaj. Voznik tramvaja je hitro zavrl, toda zaradi velike hitrosti ni mogel preprečiti nesreče. Sunek je bil precej močan. Kljub temu se je hudo poškodoval na glavi 21 letni Giovanni Grando, drugim potnikom v tramvaju pa se ni zgodilo nič hudega. Prestali so le precej strahu.

— Zvisana kazen. Apelacijsko sodišče v Novem mestu je na priziv državnega tožilca zvišalo kazen Ignaciju Kajinu iz Podklanca od 15 na 20 let robije. Kajin je 28. julija lanskega leta zaradi stalnih prepriov med svojo ženo in materjo dal svoji materi piti e strihlinom zastrupljeno žganje, ki ga je ta dala piti tudi svoji materi. Obe ženski sta se isto uro umrli. S tem je komaj 27 letni Kajin zagrešil namerno usmrtitev svoje matere in malomarno usmrtitev svoje stare matere. Zato eo bo pokoril dvajset let v ječi.

— S svetilnim plinom sta se zastrupila. V Celovcu so našli v njunem stanovanju mrtva zobozdravnika dr. Haackenbergja ter njegovo ženo. Zdravniki so ugotovili, da sta umrla, ker sta se zadušila s svetilnim plinom. Policijska preiskava je dognala, da sta bila odprti glavna pipa in dovodna pipa plinskega voda. Pipa na kuhalniku je bila sicer zaprta, vendar se je ozka plinska cev precej na široko razpočila. Tako je začel plin uhajati in zadušil oba zakonca.

— Razprave proti navilalec cen. Pred kazenskim sodnikom-podincem, ki so mu poverjene zadeve o navilanju cen in o prestopkih raznih protidraginskih uredb, je bilo ta teden obojenih osem oseb zaradi prestopka po čl. 7 uredbe o cenah na skupno 42 dni zapora in 1250 lir denarne kazni. Dva obtožena sta bila oproščena. V prvi vrsti je šlo za cene raznemu sadju, posebno domačim jabolkom, ki so jih prodajalke sadja prodajale lani jeseni po višji ceni, kakor je bila določena v jesenskem ceniku za sadje. Izgovarjale so se, da so smatrale izbrana jabolka za uvožena, ki jim je bila sicer določena višja cena. Nekateri prodajalci so dalje prodajali po višjih cenah različne kavne nadomestke. Dva trgovca sta bila dalje tudi obsojena, ker sta zaračunavala pri nadrobni prodaji blaga višji pribitek nad 25%, kakor je to določila zadevna uredba o pribitkih. Neka trgovka si je celo pri prodaji vrvi iz konopljice zaračunala, kakor to navaja obtožnica, 60 odstotni dobiček. Sodnik je dalje izrekel samo eno pogojno sodbo, druge vse nepogojno.

Ljubljana

Svojevoljno zapiranje trgovin

Ugotovilo se je, da so razne trgovine v zadnjih dneh docela zaprle svoje prostore ali pa jih zapirajo pred uro za zapiranje, določeno v uredbi Visokega Komisariata št. 116 z dne 16. oktobra 1941-XIX.

Visoki Komisar sporoča, da bo dal takoj prekljcati obrtna dovoljenja za vse trgovine, ki bi jih našli svojevolično zaprte pred določeno uro, razen tega pa bodo proti prestopnikom uporabljena še druga kazenska določila iz omenjene uredbe.

Sneg se naglo taja

Ljubljana, 27. februarja.

Ali je že konec hude zime z mrazom? Vsi vremenski pojavi zadnjih dni, posebno še sedanj jug, kažejo, da smo res prestali najhuje in da se nam ni treba bati hujšega mraza in hujših snežnih metežev. Iz raznih krajev pokrajine, kakor iz Kočevja, Novega mesta in Rakeka so prišla kratka poročila, da povsod dežuje, da vlada južno vreme in da se je sneg, ki je dosegal po mnogih krajih in gozdovih višino do dva metra, močno etajal in je najvišja plast sedaj debela še kakih 50 centimetrov. V zadnjih dneh je sneg hitro izgubil po nekaterih krajih in so se pokazale tu in tam že golčave. Vode počasi naraščajo. Ljubljana je n. pr. na Špiči narasla doslej za 30 centimetrov zaradi tajanja snega. Narasla je tudi lica za 25 centimetrov. Južno vreme drugače traja dalje. Dnevna temperatura je že tretji dan vedno nad ničlo. Davi je bila najnižja jutranja temperatura 1,9°C nad ničlo, večeraj dnevna najvišja pa 4,7°C. V zadnjih 24 urah je lahno rošilo in je padlo vsega 4,6 mm dežja. Barometer se je danes dvignil na 755,8 mm in se še dviga. Promet po glavni cesti v mestu in okolici je v toliko otežkočen, ker eo nastale na mnogih krajih velike košanje, trda snežna skorja izginja, vožnja s sanmi je že nemogoča.

1 Gg. katehete ljubljanskih ljudskih in meščanskih šol prosi za urnike nadzorik za verouk.

1 Jutri ob 5 popoldne bo uprizaritev pravilne igre »Pogumni krojaček« v franciskanski dvorani. Za to prvo mladinsko predstavo v letošnji sezoni franciskanskega odra vlada veliko zanimanje. — Vabimo zlasti naše najmlajše, da pohite jutri v nedeljo v franciskanski dvorano in si ogledajo to lepo pravilčno igro. Vstopnice dobite v trgovini A. Stiličji. Franciskanska ulica 1 in na dan predstave pri blagajni franciskanske dvorane.

1 Redna letna občna zborna Glasbene Matice ljubljanske in Filharmonične družbe v Ljubljani, ki bi se morala vsrši v ponedeljek, dne 2. marca, eta preložena.

1 Mestno zdravniško službo ima od sobote od 20 do ponedeljka do 8 zjutraj mestni višji zdravstveni svetnik dr. Mis Franta, Poljanska cesta 15, telefon 32-84.

Rokodelski oder

Občinstvo vljudno obveščamo, da ee predstava »Mature«, 1. marca ne bo vsršla, ker je radi obloleosti igralcev preložena.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6; mr. Hočvar, Celovška cesta 62 in mr. Gartus, Moste-Zaloška cesta 47.

Poizvedovanja

Nahrbtnik je bil pozabljen 23. t. m. v dopolnjenem vlaku od Sv. Lovrenca do Novega mesta. Najditelj ee naproša, da ga vrne proti nagradi na postaji Sv. Lovrenca ali v Sp. Šiški, Jernejeva c. 41.

Našel se je Wertheim-kuč, 26. febr. zjutraj v Slomškovi ulici v bližini Kolodvorskega misijona.

Radio Ljubljana

Sobota, 28. februarja, 7.30 Poročila v slov. — 7.45 Simfonična glasba (med odmorom napoved časa) — 8.15 Poročila v italij. — 12.15 Trio Emona — 12.40 Koncert pianista V. Armirioja — 13 Napoved časa, poročila v italij. — 13.15 Uradno vojno poročilo v slov. — 13.17 Radijski ork. pod vodstvom Slanec — 14 Poročila v italij. — 14.15 Koncertni zbor pod vodstvom Slanec — 14.45 Poročila v slov. — 17.15 Drugi del koncerta pod vodstvom mojstra Simonetta — 17.55 Valčki — 18 Zdravstveno predavanje dr. Simčeve — 19.30 Poročila v slov. — 19.45 Komorna glasba — 20 Napoved časa, poročila v italij. — 20.20 Komentarji k dnevnim dogodkom v slov. — 20.30 Glasba G. Rossinija — 21.40 Pesna glasba — 21.10 Koncert violonista A. Serata — 22.45 Poročila v italijanskini.

Iz Logatca

Gostovanje Narodnega gledališča iz Ljubljane bo v Logatcu v nedeljo, 1. marca ob 3 popoldne in ob 6 zvečer v Prosvetnem domu. Igrali bodo znamenito avicarsko dramo »Izdaja pri Novari«. Nastopajo v glavnih vlogah razni znani igralci iz »Via Mala«. Ker vlada za to gostovanje veliko zanimanje, — saj bodo igralci nastopali v slikovitih srednjeveških kostumih, — ee priporoča, da nabavite vstopnice že v predprodaji.

Z Gorenjskega

Peki se učijo peči črni kruh. Dosti pekovski mojstrov ni znalo speči okusnega črnega kruha iz ržene moke, ker se tega niso učili. Zato so poslali šest pekovski mojstrov z Gorenjskega v Celovec, kjer so ee pri tamkajšnjih pekih naučili tudi te umetnosti. Iz Gradaca pa so poslali nekake pekovskega mojstra na Gorenjsko, ki je domače pekovske mojstre učil peči črni kruh iz ržene moke. Krušni vzorec, ki so jih po preteku enega tedna poslali pekovski mojstri, so pokazali, da je priprava črnega kruha brezhibna. Kruh, ki ga mesijo gospodinje same in ga nesejo potem v pekarno peč, je v mnogih primerih naravnost neužit. Na ta način ee zapravila ržena in pšenična moka. Zato ni samo v interesu pekovske obrti, da se izenačijo krušne karte z onimi v Reichu in da se več ne izdaja namesto kruha moka, marveč je to v interesu celotnega prehranjevalnega gospodarstva. Na podlagi te utemeljitve bodo najbrž v najkrajšem času samo peki smeli peči kruh.

Okrožni vodja dr. Hradetsky v Bohinju. Te dni je obiskal s svojim spremstvom Bohinjsko Srednjo vas in Bohinjsko Bistrico vodja dr. Hradetsky in postavil tamkajšnje strankine tovariše (orožnike in učitelje) za voditelje krajevnih skupin in oporišč. Ob tej priliki je okrožni vodja obiskal tudi nekatere šole. Bil je zadovoljen z napredovanjem šolarjev in ee je zahvalil učiteljem in učiteljicam za njihovo dosedanje delo.

Razne nesreče. 39 letni delavec Jurij Božičević, ki je zaposlen pri tvrdki »Intex« v Kranju, je pri delu padel na betonska tla in si zlomil nogo. — Učiteljica ročnih del v pokouju Olga Sitig v Radovljici je padla in si zlomila levo roko. — V Trzinu se je 64 letna Matilda Dolinarjeva vlačala z dela domov, med poljo pa je padla in si zlomila desno roko. — Šestletni posestnikov sin Zibert iz Kamnika je padel na cesti in si zlomil levo nogo. Vse ponesrečence so prepeljali v bolnišnico na Golnik.

Ojačen vodovod na Bledu. Da bi odpomogli pomanjkanju vode, eo sedaj v Radovini zajeli dva nova izvirka ter z njima ojačili in zgradili že obstoječi vodovod, ki preskrbuje Bled in Gorje z dobro studenčnico. Na Bledu se opažajo živahne priprave za gradbeno delovanje.

S Spodnjega Štajerskega

Smrtina kosa. V Mariboru je umrl 73 letni železniški upokojenec Ferdinand Donko. — V Studencih pri Mariboru je odšla v večnost 53 letna zasebnica Marija Matul. — V Polzeli je umrl upokojeni železniški uradnik in posestnik Ivan Stupovnik, v Plutju pa vdova po zdravniku gospe Ana Stubeč.

Nezgode. Železniški uslužbenec Franc Koblenc v Celju je dobil hude opekline po obrazu, ki mu jih je zadala para iz lokomotive. — V Konjicah je avtomobil povozil delavca Ivana Bričnika in mu zlomil levo nogo ter ga poškodoval po obrazu. — Delavec Karel Senegačnik je hotel spraviti iz delavnice težak stroj, pri tem mu je spodrsnilo in zlomil si je levo nogo. — V Bukovcu je delavec Franc Kumer padel pod vagon poljske železnice in ee hudo poškodoval.

Iz Hrvatske

Delokrog hrvatskega sabora. Pred otvoritvijo hrvatskega sabora je izdal Poglavljen zakonsko odredbo o poslovanju za sabor. Po tem poslovanju ima sabor več stalnih odborov, med drugimi finančni odbor, odbor za narodno gospodarstvo in promet, odbor za prosveto, odbor za pravosodje in verske posle, odbor za zdravstvo, odbor za korporacijsko službo, odbor za verifikacijo članstva v saboru. Plenum sabora razpravlja o predlogih navedenih odborov, vlade ter o predlogih predsednika sabora. Reje sabora so javne in tajne. Vsi govorniki morajo svoje govore govoriti in ne čitati. Za govornike je določeno posebno mesto. Ministri govorijo s svojih prostorov.

Nov hrvatski politični tednik. Te dni izide v Zagrebu prva številka novega hrvatskega političnega tednika »Spremnosti«, ki ga ureja Ivo Bogdan.

Regulacija spodnjega teka Neretve. V Capljini, v Hercegovini, eo pričeli urejati desno obalo Neretve.

Hrvatska delavska zbornica je razpisala natečaj za gledališki komad iz življenja hrvatskega delavca.

Železniške proge na Hrvatskem očiščene. Zadnje dni so na Hrvatskem očistili snega vse železniške proge ter se promet zdaj spet redno vsrši.

Ustanovitev nemške trgovinske zbornice v Zagrebu. Prejšnjo nedeljo je bil v Zagrebu ustanovni občni zbor tamošnje nemške trgovinske zbornice, ki ima nalogo pospeševati trgovinske stike med Hrvatsko in Nemčijo.

Novi predpisi za prehrano ljudstva na Hrvatskem. Z ozirom na okolnost, da je prehrana ljudstva v raznih krajih različna, je hrvatski gospodarski minister izdal okrožnico, s katero je pod gotovimi pogoji dovolil zamenjavo pšenice, ječmena in rži za koruzo.

Vračanje hrvatskih vojnih ujetnikov v domovino. Hrvatsko časopisje poroča, da se je dosedaj vrnilo v domovino okoli 17.000 hrvatskih vojnih ujetnikov. V raznih nemških taboriščih jih je še samo 2000, ki pa se bodo tudi kmalu vrnili domov.

Hrvatsko-nemška pogajanja o pravni pomoči. V Zagreb je dopotovalo zastopstvo nemškega pravosodnega ministrstva, ki se bo z delegati hrvatskega pravosodnega ministrstva pogajalo za sklenitev pogodbe o izročevanju zločincev ter o izkazovanju pravne pomoči med obema državama.

Izpitna komisija za učitelje stenografije. V Zagrebu je imenovana izpitna komisija za učitelje stenografije. V njej je tudi član dr. Ljubomir Škrebilin, inšpektor v p.

Urad za zaščito delavske mladine. V Zagrebu so oni dan ustanovili urad za zaščito delavske mladine. Urad stoji v najtesnejših stikih

kih e korporacijskem ministrstvom ter tudi s svoje strani prepeva za zboljšanje gnotnega stanja delavstva. Nova organizacija ee predvsem tudi zanima za prehrano delavskih družin in njihove stanovske razmere.

V Zagrebu je umrl viceadmiral v pokoju Nikola pl. Stanković.

Nove cene v železniških jedlinih vagonih. Hrvatske oblasti so določile nove cene za jedila v železniških jedlinih vagonih. V teh vagonih stanee odsedaj naprej zajutrek 20 kun, kosilo in večerja pa 80 kun.

Prenos poslov na velike župe. Poglavljen je izdal naredbo, s katero je prenesel del poslov pravosodnega ministrstva na velike župe.

Sindikalni tečaj v Sarajevu. Z odobrenjem korporacijskega ministrstva se je pričel pred dnevi v Sarajevu prvi sindikalni tečaj, ki ga je priredila tamošnja delavska zbornica. Vsi udeleženci tečaja so ob otvoritvi prirejali manifestacije Poglavlniku in ustaški Hrvatski.

Železniški promet v Bosni vpstavljen. Vse bosanske železniške proge, ki so bile v zadnjem času zasnežene, so prejšnji teden očistili ter eo sedaj po njih zopet normalno razvija železniški promet.

Dobrodelna akcija »Pomoč« v Zagrebu. V mesecu januarju podpirala 1706 družin s 3056 družinskimi člani, katerim je razdelila raznih živil in oblek v vrednosti 750.000 kun.

Iz Srbije

Zopetna dovolitev uporabljati električnega toka podnevi. Zaradi večjega dovoza premoga v Belgrad in zaradi popuščanja mraza je glavni opolnomočenec za gospodarstvo v Srbiji zopet dovolil industrijskim in gospodarskim podjetjem, kakor tudi gospodinjstvom, uporabo električnega toka podnevi. Vsi ostali predpisi varčevanja z električnim tokom ostanejo seveda še nadalje v veljavi.

Pridelovanje zelenjave in povrtnine tudi v Belgradu. V okviru splošnih naredb in navodil za smotno obdelavo vseh razpoložljivih zemljišč v Srbiji, je pozval tudi belgrajski župan prebivalstvo, da mora obdelati in zasaditi z zelenjavo in povrtnino vse svoje vrtove in ee nezazidana stavbišča. Če bi kdo zemlje ne mogel sam obdelati, mora to sporočiti občini, ker jo bo v tem primeru obdelala občina in bo uporabila pridelek za svoja zavetišča in druge dobrodelne zavode.

Petrograd — sedež glavne carinarnice. Srbski finančni minister je podpisal odlok, s katerim je dosedanj carinarnico prve stopnje v Petrogradu povišal v stopnjo glavne carinarnice.

Leskovce dobil novega župana. Okrožni načelnik v Leskovcu je po naročilu srbske vlade imenoval za župana v Leskovcu tamkajšnjega pivovararja Tasa Stevanoviča, ki ima za sestavo ostalega občinskega odbora popolnoma proste roke. Dosedanji župan Strahinja Janjić je razrešen vseh dolžnosti in občini ter je odšel na novo službeno mesto.

Občinska aprovizacijska zadruga v Vrnjcih. Zaradi preskrbe ljudstva z žili so v Vrnjački banji ustanovili občinsko aprovizacijsko zadrugo, v katero so dosedaj vpisali zadrugišnih deležev že za 700.000 dinarjev.

Občina v Leskovcu v Srbiji je v zadnjem času dobila nekaj krompirja, ki ga prodaja ljudem po 5 in pol dinarja kilogram. Vsak član družine ga lahko dobi 10 kg.

Smrt Nade Vošnjakove. Dne 17. februarja je umrla v Belgradu v 45. letu starosti žena bivšega opolnomočenega ministra dr. Bogumila Vošnjaka, Nade Vošnjak. Pokopana je bila v Belgradu dne 19. t. m.

Novi predpisi glede prodaje fižola. Upravnik žitarske centrale v Srbiji je izdal nove predpise glede prometa s fižolom. Po teh predpisih so določene prodajne cene za fižol po krajevnih razmerah, ki so prav tako uradno določene ter je v njih obsežen tudi zakonito dovoljeni zaslužek.

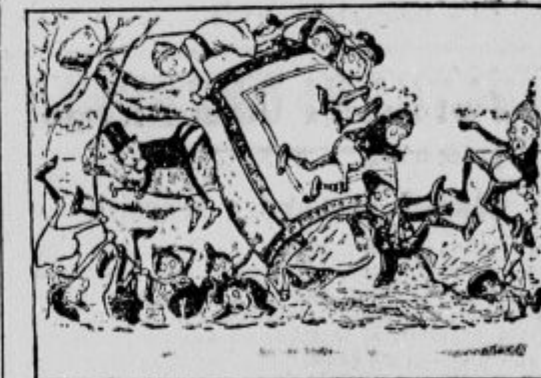
Znižana obrestna mera za pupiline in cerkveno-samostanske naložbe. Srbska hipotekarna banka je znižala obrestno mero za vse pupiline in cerkveno-samostanske naložbe od 4% na 3% letno.

**DNEVNIK
PALČKA**

50

Palčki so rjaveli, nekateri so čofotali po vodi, drugi so brž lezli na suho.

Slon je izkoristil našo zmedo, planil je iz vode in je pobegnil, navzlic temu, da emo ga za božjo voljo klicali nazaj. Kmalu ga sploh nismo več videli.

»Vsega si ti kriv!« so začeli vpiti palčki name. »Ne jaz, ampak vi,« sem ee branil. »Zakaj ste pa šli nanj? Mister Tram je navajen finega vedenja, a vi...«

»Čuj, Modrijanček,« mi je Bradač segel v besedo, »dosti je tvojega čvkanja! Potegnili si nas za nos, pa še kako! Zdaj vemo vsi, da je bil ta slon iz zverinjaka. Le poglej!«

Pogledal sem: resnično, slon je krenil na zoološki vrt.

»Pa je le spočetka vse lepo kazalo, a vi ste mi vse pokvarili,« sem skušal ugovarjati.

»Prav, prav, ač nismo nič jezni nate, eo mi odvrnili palčki. «Zabavali smo ee pa le in za to smo ti hvaležni.«

Niti malo nisem dvomil o tem — in zato sem spet ponovno dvignil svojo modro glavo.

Ankara — glavno mesto na pustinski planoti

Ankara — novi del mesta.

Mogočen razmah novodobne Turčije.

V dno duše te pretrese samota Visoke Anatolije. Kakor fata morgana se ti dozdeva pogled čez Marmarsko morje v rdečkasti večerni zarji. Skoraj nemogoče si je predstavljati gnečo ljudi pri parniku v Haydarpasi. Sele tisti, ki se peljejo po planoti Anatolije, utegne videti pravo obličje Turčije. Drugi del Turčije je — tuj, pisan, prijazen, a ta neskončna pustinska planota, ki je vsa rjavkastostiva pod sivim nebesom, je domovina turškega kmeta in turškega vojaka. Takoj za staro »Nikomedijsko« kjer železnica slednjič zapusti obalo, je pokrajina, ki jo neizprosno steklena. Redke vasi se stikajo v ilovnate griče, kar uklenjene so med nizko nebo in kotlino, ki jih varuje sprčo burje. Nedavno je bilo tu še 30 stopinj mraza in ledena burja je nanašala snežne zamete.

Gorje samote

»Poleti.« mi je pravil turški trgovec (tako piše poročevalec lista »Berliner Lokal-Anzeigerja«, je prav za prav še hujše. Pomislite, 40 stopinj vročine! Pustinska trava gori in ovce so žejne. Zlaj so pogladi ogromne črede drobnice v kotline. Zjutraj smo zagledali nekaj tisoč ovac, kako so se tiščale druga druge. Pred vsako vasjo je videti nekaj stotin dolgoderjav ovac in koz, ki Evropa pozna njih volno kot »volno angora«, kar tvori eno od bogatij Turčije.

Evropa? Ah, ta jako elegantni vlak s spalnimi vagoni, s svojim belim perilom, svojimi smehljajimi se natakariji, svojimi »meniji« in potniki iz vsega sveta, je videti v tej puščobni osamljenosti pokrajine, ki se vozimo 14 ur po njej, kakor čolnec na Oceanu.

V Eskesehirju, ki je že na višini 800 m, vstopi nekaj Anatolcev. Ko sedijo pri zajtrku, bi se pod njimi ekoraj etoli podrli. Pod košatimi obrvmi se lesketajo temne oči, lasje pa so kot gosta dlaka. Njih obrazi imajo tako trde poteze kakor pokrajina, ki beži zunaj mimo nas. Ničesar ne naročijo, kar jim natakariji ponudijo. Le čašico turške kave si dajo prinesiti, in preden jo začno piti, si jo posmehljivo ogledujejo. Ko naročajo, niso glasni, toda jako ljubeznivi. Zraven prigrizujejo neko okroglo pecivo, ki so si ga prinesli s seboj. Njih pogledi pohitevajo čez nas, in dozdeva se, da nas niti ne vidijo.

Moj turški sosed mi pripoveduje, česa se uče njih turški kmečki fantje v prvih urah pri vojakih: »Kdo je prijatelj Turkov?« — »Turek.« — »In eicer?« — »Nihče.« — »Kdo je sovražnik Turkov?« — »Vsak, ki ni Turek.«

Cez čas je sosed počasi dodal: »Vidite deželo, vidite prebivalce. Mi smo nevtralni in mi smo osamljeni. In tako tudi hočemo. Kdor bi hotel spremeni, se mora z nami boriti. Mi se dobro borimo.«

Nekaj vasi, nekaj čred. Nekaj modernih silosov. Rjava daljina z nekaj marogami snega.

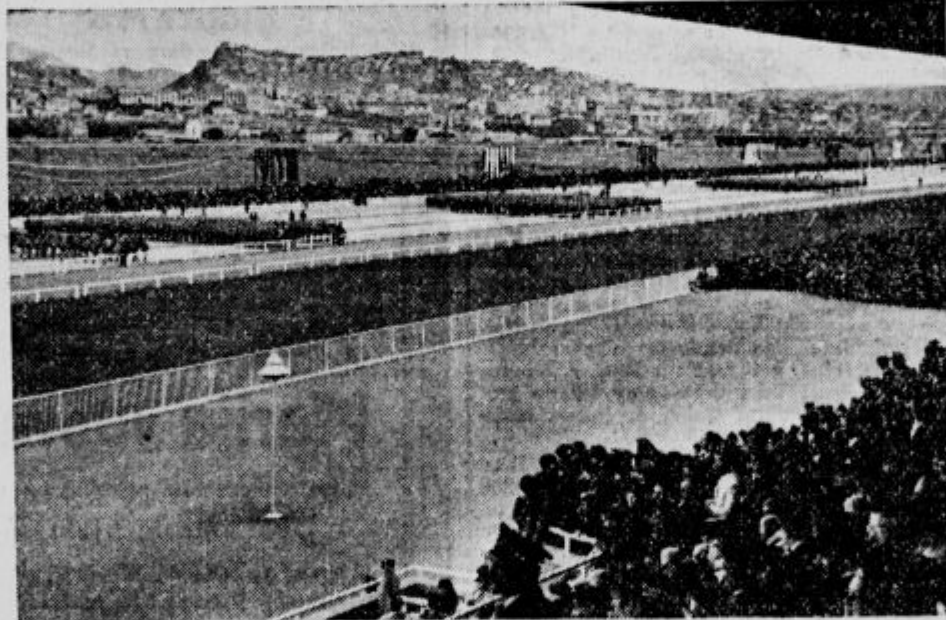
S te brezmejne visoke pustinske planote se dviga Ankara. V tem mestu se dviga iznad najbolj živahnega trga, Gazijevega trga, kjer po ves dan na stotine ljudi čaka na avtobuse, kjer so velike knjigarne in gosposke trgovine, tu se iznad vrvenja

in kričanja dviga spomenik, spomenik Mustafe Kemala Atatürka.

Leta 1926 so kot prvi spomenik s podobo človeka v dolgi zgodovini Turčije postavili bronasti Kemalov spomenik v parku Gülhane v Istanbulu. Tam, kjer je zdaj v Ankari spomenik, je bila še pred nekaj desetletji anatolska pustinja. Nekaj minut bolj daleč, kjer je zdaj kolodvor, pa so bila malarijska močvirja. Ob hribu, pod staro trdnjavo, slonijo kočje stare Turčije, ki so že vse razpadle. Nekaj korakov dalje od spomenika pa stojijo močna evropska poslopja in asfalne ceste se širijo po milje daleč in svetle luči žarijo v noč. Avtomobili hitijo proti predmestjem vil, iz stotisočev oken prihaja luč v temnomodri večer. Koliko dela in truda je bilo treba, da se je vse to preuredilo v pičlih 20 letih! To glavno mesto sredi pustinske planote je pač čudež Turčije.

Zenska nič več sužnja — temveč tovarišica

Ob vznožju spomenika stojita dva vojaka iz bron; eden gleda v daljo, drugi pa z roko kliče tovariša. Na drugi strani nese turška kmetica granate, kakor je to delala v osvobodilnih vojnah. Položaj ženske se je v Turčiji počasi spreminjal in se še spreminja. Ta spomenik — donasalka granat, ki je bil zasnovan na lastno Kemalovo povelje, je najbolj vidno poročilo za ta razvoj. Spomenik turške kmetice! Niti v sanjah si v Turčiji Kalifov ne bi mogel kdo kaj takega misliti. »Te ženske so prav tako odločale o poteku naših vojn«, mi je dejal Turek, bojevnik iz prejšnje vojne. »Saj si niti misliti ne morete, kako smo bili ubogi. Zenske so nam nosile naboj, ko smo vsi zdelani in izžgani od vročine ležali za griči. In ženske so donasale granate in vrče z vodo...« Turkinja na

Vojaška slovesnost v Ankari.

spomeniku je oblečena v nošo starih šeg, pa vendarle predstavlja novo Turkinjo, ki je v hrupu topovskega grmenja stopila v novo dobo.

Kdor je to vožnjo ekoci Anatolijo resnično doživel in stoji potem pred spomenikom v Ankari, ta je videl zgodovino moderne Turčije.

Vse v Ankari je izsiljeno z boji z naravo. Malo pred mestom so drevesnice s šolo. Tudi zdaj pozimi delajo v njih, da se upirajo vplivom ledene pustinske burje.

Zvečer ti je treba le deset minut daleč stopiti v stran z asfaltnih cest, kjer stojijo palače in vile, pa si že v popolni temi osamelosti. Ni ne vozila

ne vasi ne luči. Niti glasu kake živali ne ališiš. Zvezdasto nebo je razpeto in posejano z zvezdami, a v bližini se svetijo lučke iz Ankare kakor zvezde.

Vem, da mi ni treba iti niti pot ure daleč, pa bom že med živahnimi ljudmi iz vseh delov sveta. V hotelih igra godba kot v New Yorku, Londonu ali nekoč v Parizu, počne je varčevanje in plesov in plesalk, in vsi ti ne vedo nič o samotnosti. To je drugo poglavje. Ob ponočnem pogledu na mesto vidiš, kao mesto raste vidiš delo mlade države, ki ima močno hotenje, da se dvigne. Ta podvig bo Turčija branila napram vsem grožnjam in obljubam. Prva in poslednja politična beseda Turčije je: Turčija hoče ostati nevtralna.

Sport

Nova ureditev slovenskega športa

Iz uredbe Visokega Komisarja o ureditvi športa v naši pokrajini je razvidno, da se je tudi na tem področju odredil slovenskemu življu vazen položaj v vodstvu in izvajanju. Slovenski šport bodo vodili slovenski vodniki, kakor je bilo to že v preteklosti, vodniki, ki so dokazali svoje sposobnosti s tem, da so prav zadovoljivo vodili krajevne organizacije in dosegli znatne tehnične uspehe. CONI ne bo posegal vmes in tudi ne bo posegal vmes, razen kadar bo v to poklican kot najvišja oblast za tehnično stran.

V sporazumu z Visokim Komisarjem je zagotovil CONI potrebna sredstva, da se delo lahko nadaljuje v istem tempu kot doslej. Preskrboval bo tudi v bodoče vsa potrebna sredstva. Vsi moramo delati za našo mladino, za blagor ljudstva in dobro te prelepe dežele.

Imenovanje vodilnih osebnosti naj nikogar ne preseneča, saj je izvršeno na tak način, da se da našim organizacijam široka možnost ustvariti si tak notranji ustroj, da bo rodil čim boljše uspehe. Zato moramo biti pripravljeni nuditi športu vsako podporo kakor to dela CONI ter poslušati naše voditelje. Samo z delavnostjo se lahko doseže napredek, v športu pa je treba vedno napredovati in nikoli ne zaostajati.

Za to udejstvovanje v Ljubljanski pokrajini ne zahteva nihče od naših športnih delavcev priseg, zaobljub ali kakršnih koli izjav. V športu se dela vse s sončno jasnostjo. Odlok Visokega Komisarja ne vsebuje nobene spremembe v športni aktivnosti naše pokrajine. Dovoljenja za športno udejstvovanje bo izdal Pokrajinski odbor CONI-ja (tako se imenuje po novem Slovenska športna zveza, ki bo ohranila v polnem obsegu dosedanje voditelje). Deloval bo preko svojih zvez in športnih komisarijev tako, da bo organizacija popolna in bo lahko izvršeno delovala. Ta odlok pomeni veliko ugodnost za naše športno življenje, kateremu želimo, da bi bilo prav tako bogato moralnih in športnih uspehov tudi v bodoče, kakor je bilo v preteklosti.

Marjetica, Peter in Zorka v prvi športni šoli

Nekdaj so telovadili otroci tako kot odrasli: korakali so, se obračali na levo in desno ter ponavljali proste vaje. In če so bili posebno pridni, so se smeli končati ure tudi igrati. Najmlajši so pridno poslušali, starejši pa so imeli svojo zabavo s tem, da so ponagajali, če je le bilo mogoče. Moderne metode so drugačne: upoštevajo posebnosti otroškega sveta in jih učijo tako, da imajo otroci občutek, da se igrajo.

Tudi z moderno telesno vzgojo je tako. Učitelj je otrokom le starejši tovariš, ki jih zaposluje z veselimi udejstvovanjem. Športni učitelj H. O. je imel posebno zanimiv delokrog: vodil je telesno vzgojo najmlajših, to je tistih, ki se bodo šele čez leto ali dve vpisali v ljudsko šolo. O svojih izkušnjah in opažanjih pripoveduje naslednje:

Približno 20 otrok je hodilo v mojo prvo športno šolo. Bili so stari od dveh do štirih let. Starši, ki jim je bilo na tem, da bi se otroci že v najmlajših letih pravilno razvijali, so mi jih zaupali, sam pa sem imel z njimi veliko veselje. Najmlajša je bila Marjetica, prikupna punčka s plavimi kodrastimi lasmi. Če bi smel delati razlike, bi moral priznati, da mi je bila Marjetica najljubša med vsemi. Zivela je še v svojem lastnem svetu in se igrala vedno zase. Kadar smo se plazili po klopih in se vzpenjali na švedsko lestev — igrali smo se gasilce — so mi otroci z veseljem sledili, le Marjetica se je zabavala, kakor da je v telovadnici sama. Na svoj način je bila srečna. Če so se otroci naveličali igre z žogo, je prišla na vrsto Marjetica, si prisvojila okroglo igrado in se igrala po volji svoje domišljije. Nikoli je nisem klical k sebi. Čakal sem, da bo sama našla pot v otroško družbo.

Ko smo se nekoč pripravljali na dolgo vožnjo po telovadnici — namesto vlaka smo imeli voziček za blazine — se nam je plavalca punčka pridružila in začela je telovaditi z nami. Po uri sem jo pohvalil in ji povedal, da jo imam že malo rad. Zadrženo me je pogledala in vprašala: »Zakaj samo malo, zakaj pa ne takele?« in je široko razprostrla roke. Takšna je bila Marjetica.

Ko je mati prvič pripeljala Petra v telovadnico, je imel tri leta. Bil je močan in živahen fantek z budnimi očmi. Ko pa se je moral lotiti prvih nalog, sem opazil, da je v notranjosti krepkega dečka polno zaprek, s katerimi se mora boriti. Že pri plezanju po nizki klopi sem čutil na obrazu težke skrbi. To je trajalo več ur. Za vsako nalogo je porabil Peter veliko truda. Mati, ki je bila ponosna na svojega sinčka, pa je mislila, da mi je pripeljala bodočega Martina Krpana, ki ga bo težko krotiti. Večkrat sva se pogovarjala o mladi duši njenega fantka. Mati se je sama prepričala, da Peter ni junak in da je njegov obrazek pred vsako resno nalogo resen ter zaskrbljen. Ko ji je bilo nekoč hudo, je dejala, da tega pač ni podneval po njej. Povedal sem ji, da ne gre raziskovati razlogov za strahopetnost, da moramo sprejeti otroke takšne, kakršne je Bog dal. Precej časa je poteklo, da je Peter dohitel svoje srčneje tovariše. Postal je spret in navdušen, med srčne pa ga nikoli nisem mogel prištevati. Ko se je vpisal v ljudsko šolo, je bilo prvo vprašanje, katero je zastavil učitelju: »Kdaj imamo telovadbo?« Mati pa je bila srečna, da je že v zgodnjih letih storila vse, da bo Petrova pot v življenje lažja in vedrojša.

Cisto drugačna je bila Zorka, Prebrisana, poskočna in — če smem tako zapisati — vsiljiva. Mislila je le nase, vedno je hotela biti prva. Najrajši se je lotila nalog, ki so bile za njene moči pretežke, vselej pa jih je ohladala. Nekeč je splezala na 4 m visoko lestev in se postavila tako kot učitelj, kateremu so morali otroci metati žogo. — Prestrašil sem se, vendar sem jo pustil, zakaj iz izkušnje vem, da imajo otroci zanesljiv čut za to, da sami ocenijo, česa so zmožni. Zorka je hotela posnemati učitelja. Nenavadno dete se je zavedalo, da je zrelejši od svojih tovarišev. Zorka je bila kmalu moja mlada »asistentka«.

Še o Andrejčku vam moram nekaj povedati. Nekeč smo imeli majhno prireditev, na kateri smo želeli pokazati metode naše otroške športne vzgoje. Med nastopom je zagledal Andrejček v špranji med parketom svetel novič. V istem hipu je počepnil in začel brskati. Ostali so telovadili, malega fantka pa je prevzela nenadna naloga. — Ko so otroci končali z vajami, je bil najsrečnejši med njimi Andrejček, ki je zbrskal novič in stekel k materi, da ji ga pokaže. Takšni so otroci in kdor hoče z njimi delati, jih mora razumeti.

Otroci med seboj

»Kaj se spomladi prebudi iz zimskega spanja?«

»Sladoledarji!«

Potovanje kranjskega plemiča po Italiji (1649-1651)

V preteklih stoletjih so pogosto hodili kranjski plemiški in meščanski sinovi v Italijo, bodisi da bi tam nadaljevali v domovini začete študije, ali pa da so potovali zaradi svoje izobrazbe in si tako širili svoje duševno obzorje. Tako potovanje po Italiji je napravil tudi Volk Karel baron pl. Jurič, ki je izhajal iz starega plemiškega rodu. Ze njegov ded Karol pl. Jurič, graščak na Prežeku, v Semiču in Strugah, je bil spetlet 15. marca 1595 od kranjskih deželnih stanov kot njihov član, baron, zase in za svoje zakonske dedne potomce. Volk Karel baron pl. Jurič je bil rojen okoli leta 1629, kot sin Iv. Jak. barona pl. Juriča, bavarkega polkovnika in svetovalca, cesarskega višjega blagajnika in proviantnega komisarja. Ko se je povrnil Volk pl. Jurič s svojega poučnega potovanja, je zavzel tudi on mesto proviantnega mojstra za hrvatske in primorske meje. Zanimivo je, da je postal eden od šestih njegovih sinov cistercijan in je kot p. Evgen leta 1730, podlegel hudi rani, prizadeti mu od razbojniške roke ob priliki uskoškega napada na kostanjeviški samostan.

Svoje potovanje po Italiji je opisal kranjski plemič v 457 strani obsegaajočem dnevniku z naslovom: »Itinerarium Illustrissimi D. D. Wolffgangi Caroli L. Baronis de Iuris Domini in Strug et Altguettenberg.« Za motto je napisal: »Cuius introitus sit prosper et exitus idem, hoc solito custos praestet a more Deus.« in »Deo Duce Comite Fortuna.« (Gf. L. Zg. 1890, Peter pl. Radics.)

Naš baron je nastopil potovanje 28. novembra 1649. Sklenil je, da bo čas dobro porabil in ne bo niti četrt ure po nepotrebnem

potratil. Iz Ljubljane je odjezdil s spremstvom v hudem deževju. Prišel je do gore Gabere in hudo trpel od neurja, da so padali ljudje in živali. Nato so srečno prišli v St. Croce na Vipavsko, kjer raste dobro vino. V Aidussino je dospel zvečer in je bil dober sprejet. Tukaj je našel lepe spomenike v grškem in hebrejskem jeziku. V Gorizijo je prišel do obeda, se nastanil pri »Crnem orlu« in si ogledal še pred kosilom trdnjavo. Dovoljenje za ogled mu je dal gubernator grof Lanthieri in mu pridelil tudi spremljevalca. Pri obedu so mu pripovedovali o Monte Santo. Romal je gor in bil pri spovedi in obhajilu, da bi potovanje srečno poteklo.

V Gradisci, posesti kneza Eggenberga, zadnji trdnjavi ob beneški meji, je poslal Jurič potni list trdnjavnemu gubernatorju gospodu de Leo, prejšnjemu svetovalcu notranjeavstrijske vlade v Gradcu. Tudi tukaj je dobil dovoljenje za ogled trdnjave, kjer je občudoval nad vzhodom umetniški, v belem marmorju vklesani grb cesarja Maksimilijana II. in nad njim cesarskega orla. Za ogled nad mestom ležečega gradu je moral imeti posebno dovoljenje. Tu opisuje močno utrjeno trdnjavo »z mušketai, oklepi in podobnim orožjem.« velike topove, 17.000 krogel na kupu, od Benečanov izstreljenih pri obleganju trdnjave, branike pri izhodu iz trdnjave, na katere je padlo več tisoč krogel, vendar jih ni porušilo.

Potoval je naprej čez Palmanuovo, Musculo in Caverle v Benetke. V Palmanuovi je trajalo precej časa, da je dobil od gubernatorja Nicola Delphina dovoljenje za vstop v trdnjavo, ker je ta dan odšlo 400 pešev v Kandijo. Nato pa si je ogledal trdnjave in orožarno, ki pa so jih po vstopu zaklenili in postavili stražo. Zlasti so ga zanimali capelleti (militiae Venetorum flos). Tako so imenovali Benečani čete, konjenike in pešce, ki so jih izbrali med svojimi podložniki v Albaniji, Dalmaciji in Slavoniji, zlasti v Morlakhiji. Cenili so jih zlasti zaradi njihove zvestobe ter so jih imeli na najvažnejših mestih na kopnem, stalno tudi dve četi

v Benetkah za stražo v doževi palači in na Markovem trgu. Zanimala ga je tudi njihova palača podobna vojašnica, ki je imela na dveh straneh lepe hodnike in hleve, z 800 pešci in konjeniki. Ti so bili takoj pri roki, če bi nastal upor in so tudi branili trdnjavo. Med pešci so bili mladeniči 15, 16, 17 do 20 let stari, vsi iz Dalmazije in že od mladih nog izvežbani v vojaški stroki, konjeniki pa so jezдили na svo moč lepe konje.

V Musculi so sli na ladje, lepo mesto Udine je ostalo ob strani. Ko so prišli na morje, so zagledali na levi Aquileo, sedež patriarha, z velikim zakladom relikvij, nekdanjega močnega in veliko mesto, na desni Marano, lepo trdnjavo, kjer so streljali s topovi, ker je bil tisti dan praznik sv. Barbare, to je močno odmevalo po morju. V Camerle je bilo slabo stanovanje. Popotniki so morali biti zadovoljni s trdo klopijo, plačati so morali celo vodo za baronovega piščka. Še slabše je bilo na prihodnji postaji pri Sv. Križu, kjer niso dobili niti grizljaja kruha. Prebili so slabo noč v majhnih ribiški kolibi, kjer so drgetali od mraza, ter končno dospeli 6. decembra — deveti dan potovanja iz domovine — srečno v Benetke.

Tukaj je Jurič najprej oddal svoj potni list zdravstveni oblasti (provisoribus sanitatis), nato se je odpeljal v gondoli k »Crnemu orlu«, v nemško prenočišče, kjer je našel razne tuje plemiče, Francoze, Nemce, Nizozemce in Angleže. Takoj prihodnji dan je šel k cesarskemu poslaniku, ambasadorju, ekscelenci grofu Porzia. Hočem torej začeti opisovati daleč okrog slavno mesto Benetke z vsem tistim, kar sem tam videl, s temi besedami začenja naš baron 60 strani obsegaajoči opis »belle Venezie«. Opisuje katedralo sv. Marka, ki mu je posebno ugajala zaradi notranje opreme, prekrasne slike največjih slikarjev, nato zakladnico, kamor je pa zelo težaven dostop, zakaj to more dovoliti le svet desetih. Tu je vzbudilo njegovo največje zanimanje »dožvo pokrivalo, vojvodski klobuk, v obliki roga, okrašen s tako velikimi

dragimi kamni, da ni moči popisati. Biseri so večji od lesnikov, okrogel rubin tako lep, da ni mogoče dovolj opisati, velik kakor laški oreh, na vrhu nebrusen diamant, kakor bi zrastle, njegova vrednost se ceni na 100.000 kron, cel klobuk z vsem pa na 2 milijona.« Iz Markove cerkve je odšel v Palazzo S. Marco, dožvo palačo, kjer je v veliki dvorani, gran sala, občudoval prekrasne zgodovinske slike, od najznamenitejših slikarjev naslikane. Pri tem omenja, da je dožvo palačo pred okroglo 50 leti užgala strela in jo vpepelila, poprej je bila krita s svincom, nato pa so poklicali mojstre iz Nemčije, da so jo prekrili z bakrom. V orožarni so mu pokazali orožje za 800 mož, tako pripravljeno, da je treba v primeru nenadne vstaje potegniti samo za vrvice in orožje pade kar v roko. Ravno tako umetno izdelana je bila žerjavica, v kateri se na en mah prižge 400 lunt, če se potegne za železno veržico. Kdor potegne za posebno vrvice, mu pade njegovo kopje v roko. Tako je mogoče v trenutku oborožiti 800 mož, naboj v mušketah izmenjaio vsakih 6 mesecev. Njegovo občudovanje je vzbujalo tudi indijansko in japonsko orožje, poklonjeno dožu od poslanikov; meč Skender bega, meč znamenitega junaka Tiliija; majhen top, iz katerega se more 60 krat izstreliti; iz srebra in najlepšega kristala umetno izdelana svetilka, za katero je bil izdelovalec povzdignjen v plemiča in je dobil sinekuro 500 dukatov na leto; krasno rezbarsko delo, Adam in Eva, iz enega kosa izrezljano od nekega Nemca; »ognjeno ogledalo«, ki se more z njim zažgati galere itd. Od vsega, kar so mu tu pokazali, omenja zlasti peklenški stroj in piše: »V skrinjico je vdelanih 20 cevi, zelo umetno, podobno orglam, če se jo odpre, se medsebojno sprožijo. Ta umetnina je bila izdelana od nekega zlikovca na čuvanje beneških sovražnikov ter poklonjena nekemu zelo odličnemu poveljniku, da bi postal, če bi jo odprl, svoj lastni morilec.

(Dalje prih.)

Francesco Perri

73

Neznani učenec

Zgodovinski roman iz Kristusovih časov. Prevedel dr. Joža Lovrenčič

»Da so jo ugrabili razbojniki, samo, brez obrambe?« je vprašal, kakor bi vzdihnil.

Kakor bi pobliisknilo, je v duhu videl Varilijo sredi svojih sovražnikov. Spomnil se je naekoka v Jerihonskih gorah, uničenja uporniškega gnezda, krikanja štirih ujetnikov pred Ribiškim vrati in misel na grozno masčevanje, ki bi ga utegnili izvesti oni zagrizenci nad neoboroženo, prestrašeno in nedolžno žensko, ga je zgrozila do blaznosti.

»In kje se je vse to zgodilo?« je vprašal Simona.

»Kako miljo pred Magdalo,« je odgovoril suženj, »na poti, ki vodi v Golobjo dolino.«

»Naprej, v najhujši dir!« je ukazal Marko vojakom, silovito zategnil brzd in konj je zdrvel po cesti proti Tiberiju.

Medtem so se isto jutro nekateri kmetje, ki so šli navsezgodaj po poti iz Betsajde v Magdalo, našli v mlaki krvi Kiparisa in loesa. Sakali so njuni trupli že napol oglodali in požrli. Ostanke ubogih žrtev in vest o napadu na neko karavano so takoj prinesli v vas in med ljudstvom je zavladal grozen strah. Nekateri so menili, da je bila karavana bankirja Saramala, drugi pa so govorili, da so bili Rimljani, ki so potovali.

Vedeli so, da sledi nasilju nad rimsko lastnino skoraj vedno najhujše povračilo.

6.

Jezus se je mudil tisti dan s svojimi učenci na jezeru in je bil nenavadno zamišljen. Ko se je

zvečerilo, je ukazal, da so pristali na samotnem kraju obale med Magdalo in Tiberijo. Medtem ko so učenci molče zakurili ogenj, da bi spekli tisto malo rib, ki so jih med dvemov nalovili, se je Učenik oddaljil in so videli, da se je zatopil v globoko in bridko premišljevanje.

Večerjali so vsi nekam žalostno. Učenci so vzeli vsak svojo ribo, jo dali na kos ječmenovega kruha, se potrti spogledovali in jedli. Učenik je bil kakor odsoten. Tudi on je použival svoj kruh in ribo, a so bili tako tiho, da se je slišalo njihovo dihanje in zvečanje.

Nenadno je Peter, ki je bil najbolj čustven, prekinil molk. Bil je zelo vznemirljen.

»Učenik,« je rekel, »danes nisi našim dušam nič govoril. Zakaj si tako žalosten in nič ne govoriš?«

»Ljudje me žalostijo,« je odgovoril Jezus. »Sovražstvo sejejo med eboj in kaj naj se rodi iz razprtije, če ne razprtija? Njihov duh je slab. Kakor otroci so, ki se zberejo na trgu s svojimi piščalkami iz trstike in se začnejo igrati.«

»Kaj se bomo danes igrali?« se vprašajo. »Zapiskajmo veselo pesem in zapiešmo!« odgovorijo nekateri in se pripravljajo, da bi piekali in plesali. Toda vsi ne soglašajo in se ne morejo sporazumeti za veselo pesem.

Potem se odločijo, da zapiekajo žalostno pesem, a se tudi ne zedinijo in z igrjo ni nič.

Taki so ljudje, moji dragi. V maljivi igri svojega življenja ne soglašajo ne v ljubezni ne v sovraštvu in si v vednem prepiru zadajajo najhujše rane. Boli me to in moje srce je silno žalostno.

Učenci niso nato spregovorili ne ene besede več. Ker se je že znočilo in so se zvezde leketale v jezeru, so se odeli v svoje plašče in pogleli v čolnu in zaopali.

7.

Pri arabskih votlinah je trajalo divjanje ves dan in še pol noči. Dotlej je trajalo tudi mučenje uboge Varilije. Kakor bi jih sovražstvo in poltenost dionično omamila, so Eleazarjevi uganjali grozno okrumbo. Gorska samota in verski obred sta kakor zbicala njihove nagone in jih razbencala kakor poletni orkan.

Do pozne noči je odmeval na planoti pred votlino zbor bojnih pesmi in divji ples.

Vsako četrto ure je zagledala Varilija ob vhodu v votlino spačen, od vina in plesa razvnet obraz z groznim živalekim duhom, in borba se je začela in ponižujoča skrunitev se je ponavljala.

Ko so prišli proti polnoči zadnji gorečniki v votlino, so našli negibno telo, ki skoraj ni kazalo več nobenega znamenja življenja.

Tedaj so jo dvignili z ovnovo kožo, na kateri je nezavestna ležala, in jo odnesli na prosto. Telo mlade žene je bilo belo kakor platina in brez krvi. Vsako toliko se je zdrnila in ustnice so ponavljale neslišno besedo: groza!

Njen zmučeni obraz je bil poln črnih peg in trepalnice, spuščene nad vijoličaste kolobarje pod očmi, so se zdele ogromne.

Divjaki, ki so opravili s svojo zverineko po-hotnostjo, so jo zdaj v luči bakel zmedeno gledali in bili kakor v zadregi pred negibno in brezbrambno pričo svojega masčevanja.

Nekateri so iskali Mikol, da bi vprašali, kaj naj napravijo s truplom, v katerem skoraj ni več življenja. Ni je bilo. Ko je sprostila vso svojo srda nad sovražnico in je nahujskala zoper njo divji bes svojih tovarišev, se je Mikol umaknila v najbolj oddaljeno votlino na planoti in tam jokala. Zena in mati sta premagali Jehovo go-rečnico in ves dan je jokala nad trpinčeno revno,

nad samo eboj, in zlasti nad sinovi. Mislila je, kako bo sin trpel, ko izve, kakšno kazen je prestala ženska, ki jo je tako ljubil in je prišla celo na Vzhod, da bi ga našla, in ihtel je ponavljala: »O, Adonij, sin moj!«

Ko so videli, da Mikol ni, in jim je postajalo žensko telo nadežno in jih je vznemirjalo, so ugibali, kako bi se ga zuehili. Nekdo je predlagal, da bi ga vrgli v kak prepad ob planoti. Na dnu soteske bi se razdrobilo in se pred dnem bi ga požrli sakali, ki jih je mrgolelo po teh pečinah in gozdih. Drugi je spet menil, da bi jo pokopali ob vzhodu skrajne kope in tako zabrisali za njo sleherno sled.

Tedaj je Baraba, ki je bil tudi zraven, predlagal nekaj, kar je vzbudilo splošno navdušenje.

»Privežimo jo,« je rekel, »na hrbet njenega konja, dajmo ji okoli vratu deščico z naslovom Gratovega sina in zapodimo konja v dir proti Tiberiju! Nekaj nenavadnega bo, če pride hči Kvintilija Vara naga v Jeruazlem, privezana konju na hrbet.«

Sklenili so, da tako napravijo. Pripeljali so konja, ki ga je imela Varilija, ko so jo ujeli. položili na obraz nanj negibno telo mlade žene in ga povezali z dolgo, močno trto, ki so jo zvilili iz ostre žoltovine. Okoli vratu so ji privezali deščico, na katero so z razbeljenim koncem raznja vžgali naslov Marka Adonija, in dva moža sta odpeljala konja do vzhodja skalnate kope. Tam sta mu odvezala brzd, urezala dve dolgi brestovi šibi, ga na vso moč oplazila in ga pognala v dir nizdol po gozdnati soteski.

Konj, ki sta ga šibala po bokih in nozdrveh, je zdiral med skalami v Dolino goibov, kjer se je zaustavil. Ni vedel, kam bi, in je iskal kake steze.

Izlet na javanski ognjenik Papandajan

Dopisnik »Tagespost« opisuje potovanje k ognjeniku Papandajanu na Javi, kamor je potoval v družbi inženirskega društva iz Bandoenga.

Malabar

Po jako živahni avtomobilski cesti sredi čaje- vili nasadov smo se peljali proti radijskemu labora- toriju in gori Malabariju, s čigar 1300 m visokih pobočij so se lesketala poslopja malabarske radijs- ke oddajne postaje. Na mostu, ki vodi čez reko Tjitarum, ki odvajajo vodovje s planote Ban- doeng v morje, smo dosegli najnižjo točko vožnje (660 m). Bandoeng ima 720 m morske višine.

Kakor velikanška trdnjava čuva 2321 m visoki Malabar visoko planoto Pengaleg, ki jo je moči doseči le čez dvoje prelazov in ki je dolga 16 kilometrov. Peljali smo se 10 km daleč ob vzhodu Malabarja in nato smo se začeli po dolini Tjita- rum vpenjati na planoto.

Vsa dolina je pokrita s sončnatozelenimi riže- vimi terasami in je obdana s srebrnatimi gozdovi 1900 m visokega pogorja, ki je izrastek Pa- pandajana. Brž se dvignemo višje in čez 14 km poti smo v Patjetu že na višini 1330 m. Od Patjeta se peljemo ob robu gozda s kinovimi drevesi in smo prispeli v pragozd, ki pokriva višavje Mala- barja.

Med vožnjo je temperatura tako naglo padla, da nam je bilo navzlic suknjam pošteno hladno.

Na čajevih plantažah

Se pred nekaj desetletji je bila vsa pengalen- ska planota en sam pragozd. Nato so žilavi, pod- jetni ljudje začeli gozd izsekavati in trebiti in za- sajati čajevne rastline. Najbolj podjeten je bil Boscha, ki je ustanovil čajevno podjetje »Mala- bar, nedaleč od kraja Pengalega. Postal je »kralj čaja« in s svojimi bogatimi dohodki je ustanovil zvezdarno v Bandoengu, ki ima reflektor z 2400 kratno povečavo. Dalje je Boscha ustanovil »fizikalni laboratorij« tehniške visoke šole v Bandoengu. Nemilno je ime tega podjetnika zvezano s pengalensko planoto, ker je bil uspeh njegove čajne proizvodnje povod za na- stanek nadaljnjih podjetij. Dandanes je tu v službi čajevnega predelovanja 8 velikih in 7 manjših tvor- nice. Več ko 10.000 ljudi si služijo tu svoj kruh. Tvor- nice delajo noč in dan in so najmodernejše urejene. Najhujši sovražnik čaja je slana, ker pade tu tem- peratura časih pod ničlo. Da se ubranijo slani, iz- kopljejo v čajevih nasadih globoke jarke, da se slana niže uleže in so očuvani nežni lističi čajevne rastline.

Na kilometre daleč ne vidimo drugega ko same zelene čajevne grmičve. Po meter so visoki, tako da utegnemo med njimi še opaziti marljive obiralke čajevnih listov. Na glavi imajo pisano ali belo ruto, smejejo se in šalijo in vas pozdravljajo s prijazno besedico »tabe«. Prebivalstvo je jako prijazno in videti je, da tudi zadovoljno. Obirajo samo skrajne konice rastline, čim mlajši in finejši so lističi, tem dražji je čaj. Tudi leta potrebuje grmič, da se morejo obrati z njega prvi lističi.

Vsako leto ga je treba malo obrezati, čez tri leta pa grmič prav nizko obrežejo, da morejo zrasti novi poganjki. Moderna, asfaltirana cesta drži skozi nasade, tu in tam zagledamo kak tovrni avto tvornice, ki pobira svežnje čaja. Zdaj se pojavi pred nami veliko, iz betona in železa zgrajeno to- varniško poslopje. To je čajeva tvornica »Kerta- sari«. Med cesto in poslopjem park s cveticami in finim peskom. V tvornici so velike dvorane določene za sortiranje in naprave za kipeenje in sušenje spopolnjujejo predelovanje čaja. Ta ljub- ka rastlina poroma v pločevinastih škatlah ali alu- minijastih posicah v svet.

Prelepe so vile upravitelja in nameščencev, kjer so tudi igrišča za tenis, plavalni bazeni in športna igrišča. Kakor škatlja za igrače je videti vas domačinov. Lepo očiščena pota se vijejo med majhnimi, z rdečo opeko pokritimi hišicami, in ni- kjer ni vršičečih otrok, saj so v odsotnosti zapo- sljenih staršev pod posebni mvarstvom nadzornice.

Nato se peljemo skozi gozd s kinovim drev- jem in prispemo v 1652 m visoko ležečo čajevno tvornico »Santos«, dalje sta še tvornici »Taleon- in »Sedep«. Te je ustanovil Bertling, ki je prispel iz Evrope v Nizozemsko Indijo in je postal farmar. A sleherni prosto uro je uporabil za to, da je pre- učeval indijsko življenje ptičev. Postal je upravitelj v bližini Soekaboemija. Njegova dva si- nova sta mu v vsem pomagala. Posrečilo se mu je, da je odkril najbolj redke vrste ptičev. Ob svoji smrti (l. 1938), je zapustil zbirko 15.000 različnih, vzorno nagačenih ptičev, ki je največja in najbolj popolna zbirka te vrste na tem otočju. Bertling je časih kako žival opazoval po več tednov, preden jo je ujel. Noben ptičišlovec ni prisel v Nizozem- sko Indijo, ne da bi bil obiskal Bertlinga.

V oblasti žrela

Na nekem ovinku nas sprejme tabla z napisom »2000 metrov«. Zdaj se vije cesta po strmim po- bočju in prekrasen je razgled na globoko spodaj ležeče njive in na obmejna pogorja. Dospemo do prelaza: 2300 m. Tabla z napisom »varstvo pla- nink« nas opozori, da raste ta cvetka tudi v In- diji, čeprav je manjša in ne tako lepa. Kmalu iz- stopimo iz avtomobila. Najprej se odpravimo k »Hoogbertovi planinski koči«. Postavila sta jo Hoogbert (predsednik bandoenškega olupševalnega društva) in Bertling kot zasebno last. V širnem loku se vije avtomobilska cesta prav tik do ka- dečega se žrela. Kamnitni steber na koncu ceste stoji še 40 m višje kot zvepleno žrelo.

Koča v službi preučevanja ognjenika (vulka- nološka služba) stoji v višini 2325 m nadmorske višine. Oddot vodi jako smrna pot navkreber do ognjeniškega žrela. Kako majhen se zazdi človek sam sebi spričo te močnejše prirode! Oblaki so tako gosti, da je Hoogbertova koča vsa zakrita in parni in žvepleni oblaki so zmeraj gostejši. Tu in tam je treba prav naglo stopiti skozi tak oblak, zakaj strašno te posili h kašlju. Na vulkanskih tleh so natančno začrtana pota. Najprej gremo čez po- toček s čisto, mrzlo vodo. Nato pa so že videti

vrele mlake z velikimi stebri. Tu ti vse sika in puhti. Pozzuoli pri Napoliju je kakor otrok spri- čo Papandajana. Najvišja vzpetina skoraj v sredi žrela tvori žveplen hrib. Čudovit je pogled na to kričečo rumeno barvo žvepla, a sopuh nam zapira sapo in neskončno vroče je. Veter zanaša oblake in paro proti visoki steni, kjer je tako zvana »dolina smrti«.

Kmalu zapustimo to nevarno pokrajino in smo spet na prelazu, kjer se spominjamo nizozemske letalske službe. Na velike ploskve pragozdov tu zgoraj ni še nikoli stopila človeška noga. Šele ne- davno so z letalom fotografirali tri velike trate. Neki znanstvenik je na podlagi teh posnetkov do- gnel, da so kotline v žrelu porasle s travo. Razen

malih, a jako nasilnih javanskih divjih prašičev, ki imajo jako velike čekane, živijo tu še druge zve- rine. Nedavno je v malo nižje ležeči pokrajini črni panter zgrabil domačinko in ni izpustil plena, če- prav so prišli ljudje na pomoč! Tudi tiger se tukaj pojavi in med letom so videli tigra blizu hotela v Pengalenganu. V pokrajini Papandajana je neka Nizozemska šla v svojima otrokoma na sprehod, a so jo napadle ose. Klical je na pomoč in pri- hitel je njen mož. Vse, tudi moža, so ose neznan- sko oklale, nastopila je vročina in ponoči je žena umrla. Takih napadov osi je v teh krajih mnogo, nas, k sreči, niso napadle. Sveži in zdravi smo prispeli v gorski kot »Tjitere« (še zmeraj 1660 m visoko), kjer smo se izvrstno okrepčali.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAF

Predstave ob delavnikih ob 16 in 18.15, ob ne- deljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30, in 18.30

Napete kowbojske pustolovščine
Nevarna vožnja Eden proti vsem
Jack Holt - Ken Maynard od 25. 11. dalje
KINO SLOGA - TEL. 27-30

Najbolj priljubljena igralka Alida Valji in Amadeo Nazari v odlični romant. komediji
Neopravičena ura
KINO MATICA - TEL. 22-41

Nesmrtno delo Viktor Hugo-jeve drame ki jo je uglasbil slavni G. Verdi v opero
RIGOLETTO
Michel Simon, Paola Barbara, Rosano Brazzi
KINO UNION - TEL. 22-21

Mali oglasi

Kupimo
Kupim ali zamenjam
500 do 1000 kg sladkega
sena za kravji gnoj. Pod
Ježami 17, Ljubljana, (l

Prodamo
Krojaški šivalni stroj
»Singer«, malo rabljen -
naprodaj. Lampetova 13,
Trnovo.

La »Biondo«
pomaranče v kozarah po
ca. 17 kg napr. daj na Ja-
nežičevi cesti št. 13 po
4.70 lir za kg. Kličite te-
lefon št. 21-14.

U najem
Lokal za manufakturno
(trgovino), prazen ali z
inventarjem, v centru
Ljubljane, isčem. Naslov
v upravi »Slovenca« pod
števil. 1391.

Oporoka osmih bojnikov

28

»No — tista je pa res dragocena. Kje pa prav za prav tiči zdaj ta nesrečni tič?«

»V uredništvu dela kakor nor. Na Fleet Stre- etu je bila prava panika, »Stare je bil namreč edi- ni jutranji list, ki je poročal o umoru v gradu Stanfordskem.«

»Mladi mož se Vam mora za mnogokaj za- hvaliti. Saj hodi le po Vaših slehah, potem pa svoje senzacije izobesa kakor oprano perilo na vrvc.«

»Bazil je že dečko, kakor treba. Vas in Vaše delo pa visoko cenim.«

»Tako? Visoko cenim, pravite? To je pa več, kakor bi jaz sam mogel reči o sebi in svoji ženi.«

»Zakaj o Vaši ženi, prijatelj?«

»O njej, da! Upa namreč, da bo dobila nov

kožuh — dobila pa ga bo le, če iz te preklicane zadeve odnesem zdravo kožo.«

Hammond se zasmaje: »Ljubi, stari Kennedy! O zakonu pravim kakor Schopenhauer: Človek v zakonu svoje dolžnosti podvoji, svoje pravice pa razpolovi. — Vendar pa le potolažite svojo ženo, ko pridete v London in ji povejte, naj ne bo nič nervozna, ker — kožuh ji je zagotovljen.«

»Preveč samozavestni se mi zdite,« zabrunda inspektor ter Hammonda naravnost pogleda.

»Sem pač nepoboljšljiv optimist, prijatelj. — Zdaj pa pojdiva spet na delo! Ko se boste v Lon- don vozili, bom jaz še malo tod okoli stikal. Drevi se menda že vrnete?«

»Mislim, da se vrnem, čeprav že precej pozno.«

Kratko se poslovita. Ko je inspektor že pri vratih, Hammond zakliče za njim: »Ne pozabite svoji ženi povedati, da bo kožuh gotovo dobila!

XVII.

Celo uro že Hammond v čitalnici študira Cambellovo pismo. Popelnik je že zvržano pohi- pepela in cigaretnih ogorkov. Gost dim se že vali pod stropom.

Hammond piše. Tu pa tam včasih premišlje- vaje dvigne glavo ter se zazre v jesensko pobar- vani park. Nato se znova skloni k svojemu delu. Vrata za njim se odpro, in Gray vstopi.

»Dober dan, gospod Hammond. Bržkone Vas motim? Svoje pismo še kasneje spišem, če ste rajši sami.«

»Ne, ne, nikakor me ne motite, gospod Gray. Še celo vesel sem Vas, ker ste mi prav prišli.« Hammond zgane svoje papirje ter jih skrbno spravi v notranji žep svojega suknjita. »Saj imate ka- kih pet minut časa zame? Rad bi Vas nekaj vprašal.«

»Prav rad. Kaj pa želite?«

»Leslieja Cambella ste menda poznali, gospod Gray?«

»Kaj bi ga ne bil poznal! Med svetovno vojno sva bila pri istem polku.«

»Ali sta bila ožja prijatelja?«

»Tisto pa ne. Spoznal sem ga šele, ko je ta- koj iz vojaške šole prišel k polku. Službeno sva imela le malo opravil med seboj, pa tudi sicer med nama ni bilo dosti stikov ... in kmalu po vojni je pa izginil.«

»Mar se Vam kdaj ni zdelo, da bi kaka stvar v Cambellovi preteklosti utegnila biti temna?«

Gray osupne: »V njegovi preteklosti? Hm. O preteklosti pri njem res ne bi bilo mogoče go- voriti, saj je bil šele eno in dvajset let star, ko je prišel na fronto.«

»Pred nekaj meseci so v Združenih državah razkrinkali dvanajstletnega morilca. Ta je bil de- vet let mlajši.«

»Cambell je bil živahen in veder mladenič, ki je včasih imel najbolj šegave domislice. Človeku nikoli ni bilo dolgčas, kadar je bil v njegovi tova- rišiji. Slučajno sem bil z njim, ko smo pri Cam- braiju naskakovali. Videti je bilo, da se v toči krogel kar dobro počuti. Niti svoje jelekne čelade si ni nadel. Pustil jo je bil v strelskem jarku, v njej pa zvrhano polno suhih krhljev. Zaradi te šale je potem dobil ukor.«

»Ali je kazalo, da bi sam nalašč iskal smrti?«

»Nikakor ne! Tista stvar z jekleno čelado je bila le ena izmed njegovih mnogostevilnih šal, s katerimi je razveseljeval nas in svoje vojake. Bilo je pač nekaj fantastičnega v njem — pa saj je bil še mlad.«

»Ali bi ga spoznal, gospod Gray, ko bi Vas danes srečal?«

»Skoraj gotovo bi ga spoznal.«

»Kakšen pa je? Ali je velik?«

»Mislite pač reči, kakšen je bil, zakaj v teh dvajsetih letih se je morda že močno spremenil. Bil je srednje rasti.«

»Svetle ali črne lase?«

»Temno svetle, če se dobro spominjam, pa ne vem zanesljivo.«

»Kakšne oči je imel?«

»Kakšne barve so bile njegove oči, res ne vem povedati. Pač pa vem, da so njegove oči ne- prestano bile polne smeha in šale. Kakor bi bil v enomer le to premišljeval, kakšno bo spet užagal.«

»Ali na njegovih očeh niste nič posebnega opazili?«

»Ne. Kako mislite?«

»Morda se spominjate, kakšne so bile njegove očesne punčice?«

Gray Hammond presenečeno pogleda: »Kakš- ne so bile njegove očesne punčice?« ponovi. »Ne,

ne morem se spomniti. Saj se vedel nisem, da so očesne punčice lahko različne.«

»Navadno res niso, so pa povsod nenavadni primeri. Ali pri Cambellu česa takega ni bilo? Pro- sim Vas, dobro premislite prej, preden boste od- govorili, gospod Gray.«

Gray dolgo premišlja, pa brez uspeha. »Ne, gospod Hammond, malec razdraženo odgovori. »Nič posebnega se ne morem spomniti. Cambellove punčice menda niso bile nič drugačne, kakršne so punčice drugih ljudi.«

»Ali je bil med vojno kdaj ranjen?«

»Tisto pa prav gotovo ne. Ves polk je namreč govoril, da je vseskrat prevzemal najbolj nevarne naloge, pa se je zmeraj zdrav vrnil. Njegovi vo- jaki, zlasti pa praznoverni Walizani, so mislili, da je zoper krogel zagovorjen.«

»Lepo se Vam zahvaljujem za Vaša pojasnila, gospod Gray. Prav močno so važna.«

Gray ga osuplo pogleda: »Me pa veseli, go- spod Hammond. Vendar pa — no, saj je Cambell že pred devetnajstimi leti izginil ter se prav za prav ne nadejamo več, da bi ga še kdaj videli.«

»Res je močno neverjetno, gospod Gray — bil bi že kar čudež, če bi ga še kdaj videli.«

Po teh skrivnostnih besedah Hammond odide iz čitalnice, Gray pa zbežano bulji za njim.

Komornik, ki je v obednici nekaj brkljal, se je vidno zganil, ko je vstopil Hammond.

»No, gospod Bartlett? Ali ste nervozni?« vpra- ša Hammond.

»Nak — navadno nisem — zdaj pa ... ko sle- di umor za umorom ...«

»He, gospod Bartlett, tokrat je zadelo le Va- žega sovražnika. Še huje bi Vam bilo, ko bi bil Vaš prijatelj. Sicer pa — kaj sem že hotel reč — ste vedno pri delu. Ali nikoli niste kak dan prosti?«